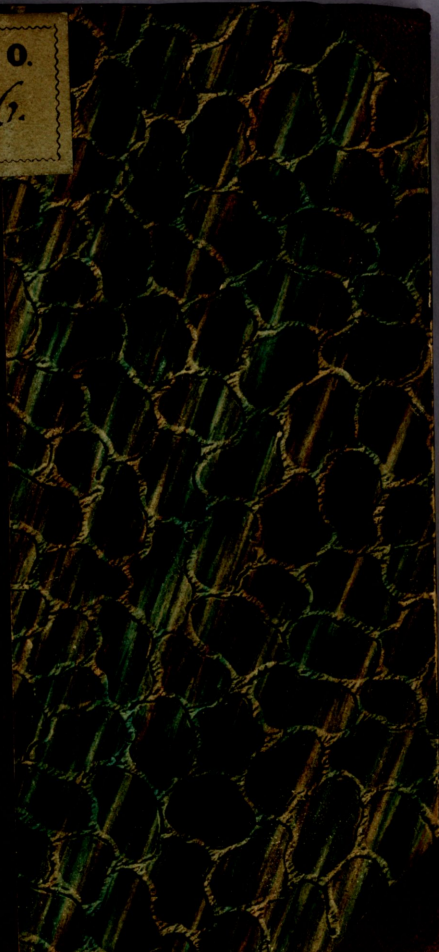

RMr. O.

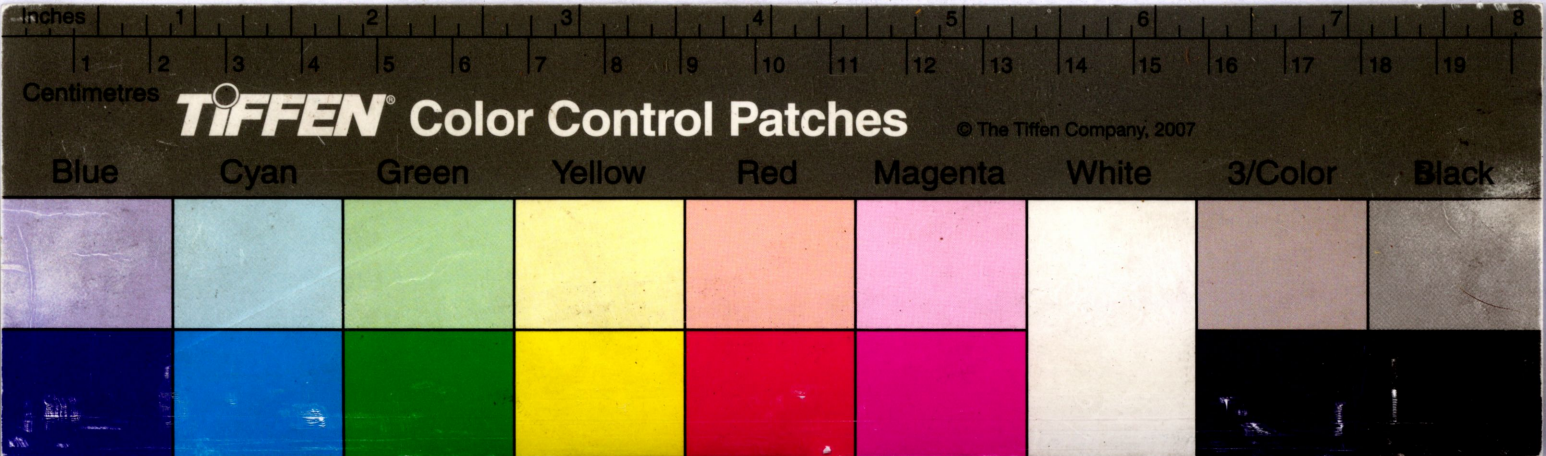
266.

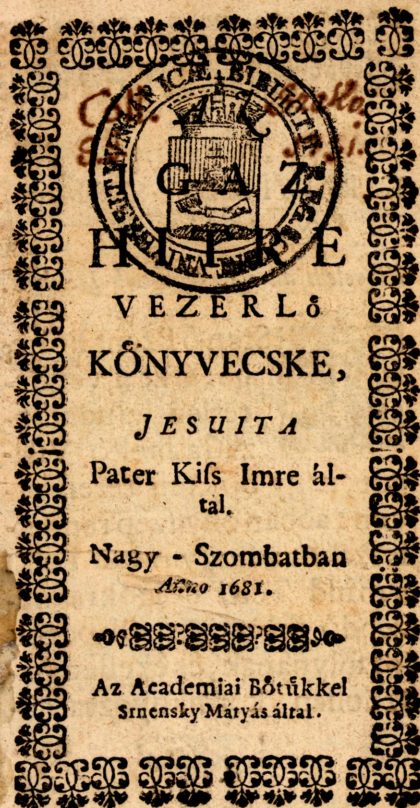
Emr. O.

266.

1269

1269

VEZERLŐ

KÖNYVECSKE,

JESUITA

Pater Kífs Imre által.

Nagy - Szombatban

Anno 1681.

Az Academiai Bötűkkel
Sínensky Mátyás által.

Tekintetes, és jó-hirrel tándókló

KIRALYI NAGY-SZOMBAT VAROSANAK;

Kegyelem az eggyességnek Istenétől.

Sten ő Szent Fölsége, eszt a' véghetetlen csudálkozásra méltó Világot, nagy bölcsen teremtvén; abban olly szép rendet is szabot; hogy mind Lelki s-mind Testi dolgokra nézendő szükséges állapotok jól folynának, és ékeessen, hasznosan kormányoztatnának.

M. ACADEMIA
KÖNYVTÁRA

nak Arra nézve, mind az Egy-házi, s mind a' Világi Politiában Birákat rendelt; kik ő Szent Istenségének kiadot törvényén, az Embe-
reket, mint valami finór, és mérték mellet járatnák. Még KIRALYOK választá-
sa nem vala; vagy Fő-Papok, vagy Prophéták által vezérelte az O-Testamentom-béli Népet mindenekben; ilyen szókkal jelentvén azt: *Menny a' Lévi nemből való Papokhoz, és a' Birához, ki azon időben léend; és kérdész kedgyél tőlök, kik meg-jelentik néked az istenek igazságát. Es cseleked-*

A 2

meg valamit mondanak, a' kik
gondviselők a' helyen, melyet az
Ur választ, és meg-tanítanak tég-
det az ő törvénye-szerént, és kö-
vesd az ő iteleket. Moyses ö-
tödik könyvének tizen-hetedik ré-
sziben. Még pedig nagy fenyegeté-
ket adá ki ő Szent Fölsege eszt a'
módot, mondván ugyan ott: A' ki
pedig kevélykedik, nem akarván
engedni a' Papparancsolatjának,
ki azon időben szolgál a' te Urad-
nak istenednek, és a' biro végezé-
sének; meg halljon az az ember,
és vedel a' gonoszt Izraelből.

Ugyan-is, ha a' nyugha-
tatlan, és haború elméjű em-
bernek, zabolátlansága bi-

zonyos

zonyos jó-formában csínálté
mértékhez nem köttetnék;
az egész világnak szép har-
moniaját, és a' csendes élet-
nek nyugodalmát, merő Po-
kollá tenné. Az Uj-Testa-
mentomban-is, édes üdvö-
zitőnk, maga keserves kin-
nyával és halálával föl-épít-
tetet Országát, avagy Eccle-
siáját, a' szép lelki eggyeség-
ben, meg-akarván tartanyi;
annak modgyát szent Igéjé-
vel ki-atta Sz. Pál által. Kér-
lek pedig titeket atyám fiai, a' mi
Urunk Jესus Christusnak nevéért,
hogy azon edgyet mondgyátok min-
nyájan, és ne legyenek ti köztetek

A 3

szá-

szakadások - 1. Cor 1. Mert hiszem. Egy az Ur, egy a' Hit, egy a' Keresztiség. Ephes: 4. Es ha meg nem egygyezhettek valami hit-béli kérdésekben. Mond-meg az Anyaszent-egyház-nak ; ha ki pedig az Anyaszent-egyházát nem halgattya ; legyen néked mint a' pogány, és a' publikánus Matth. 18. Attúl pedig semmi-képpen ne tarclatok, hogy hamis Sententiát mongyon, mert. Igazság oszlopa, és erős támasza. 1. Timot. 3. Es a' végre hogy jól vezéreltessenek a' kivek ebben az én Ecclesiámban mindenkor. *Pásztorokat, és Do-*

ktorok-

ktorokat rendeltem, hogy a' hamis tudománynak szelétül általmaztassanak. Ephes. 4.

Mivelhogy azért En-is, egy igaz Tag, sméltatlan Tanító vagyok, a' Christus Ecclesiájában ; mindenkor aző igyekeztem, hogy aszt, egygyűgű oktatásommal épícsém s gyarapícsám. és noha harmincz három esztendeje már, hogy kedves hazámbol, Nemes szabad királyi Nagy-Szombat Városából, Szent Szerzetembe mentem, és sok alkalmatosságokkal, Isten Kegyelmével, számos tévelygő lel-

A 4

kek-

keknek, üdvösségekre szol-
gáltam; de ugyan mind ed-
dig nem vala módóm, hogy
Hazámhoz való belső szere-
tetemnek indulattyábolis vi-
feltetvén, tehetségem sze-
rént szolgálhattam volna.

Hanem imé most ugy
hozván az üdöneik forgása.
Ezen, lelki haszonra valo
munkámat, nagy készség-
gel, Te néked mutatom-bé
édes Hazám, nevezetes
NAGY - SZOMBAT -
VAROSA. Adgya Isten,
hogy a' mint a' szép igaz-
ság fénlik benned, az Or-
szág, és Város törvényének

igaz

igaz sinóra mellet, illy igaz-
ság szerető Tiszteletes Nem-
zetes Fő-Bíró alatt, kit-is az
igaz Vér En hozzám kö-
zelitet; ugy a' lelki szép egy-
gyeség-is tündököllyék Vá-
rosunkban.

Hogy a' Pogányokból Pa-
pista Vallásunkra Istentől
vezéreltetet régi Magyarok
nyomdokát követvén; lát-
hassuk azon Vallásunkat ép
sjo-illatu Virágíabā, és min-
nyájan Sz. Pál tanácsán jár-
ván: *egyenlő szívének egy szájjal*
tiszteljük az Istent, és a' mi Urunk
Jesus Christusunk atyát. Rom. 4.

Nemes Szabad Királyi Nagy Szombat
Városának.

*Fia és kész szolgája Lelki-
tanítója Pater Kís Imre.*

A S

A ke-

A' *Kegyes Olvasóhoz.*

Zen kicsiny munkámra, más ösztönöm nem volt, az egy igaz Kö-röszvény indulatból származott, Hazámbéli felebarátimhoz való Szereteten-kivül; hogy a' minémű módot elszoktam vala követni, Országunk nevezetes helyein, a' Lutheránusok és Calvinisták tudósi és tudatlani-kö-zöt való tarfalkodásomban, sokaknak üdvösséges utra való vezérlésével; azon módom

)(*)()

dom ez könyvecském-ben lévén, leheessen lelki világosságnak mutató Fáklyája Nagy-Szombat Városában-is.

Valamint föl-tettem itt a' könyvecskében, a' Papista, Lutheránus, és Calvinista beszélgetését; éppen olly formát követtem ell. Melyből a' meg-mozdúlhatatlan Igazságunkat látván sokan az ellenkező atyafiak-közül, nagy buzgósággal, és álhatatosan, meg győzhetetlen kösziklánkhoz, keresztény Római Anyaszét-egyházukhoz kapcsolták magokat.

A 6

A'

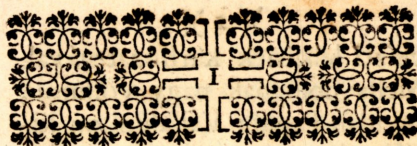

A' melly Ecclesiánkon kívül való felebaratom olvasása; kérem csendes elmével, és lelkét üdvözitenyi iggye kező akarattal vigyázva többször-is megfontollya.

Ugy tudom, használni fog a' többi-közöt Vallásunkon való hiveknek-is és kisedeknek.

Az I.

AZ IGAZ CATHOLICA Római Anyaszentegyház, így találbatnyi föl leg általab móddal.

I.

Gy láttyuk, hogy a' Keresztények közöt, akár minémű okokból Származtanak legyen-is; de fok galibas, veszedelmes, és gyűlölséges viszsza-vonyások s versengések támattanak a' Szent-Irásnak értelméről, és a' Hit dolgáról. Ugy annyira, hogy a' ki igaz és üdvösleges magyarázattyára nem talál az Isten törvényének; örökké pörít el-

A 7

yesh.

veszti lelkének kárhozattyával. Melly dolognak nagy vóltárol, minden Papiſta Valláſunkon kívül való ember, el akarván kerülnyi a' ki-bezélhetetlen örök-ké-való kinoknak (irtozás a' ki-gondolattya-is) nagy súllyát s keserves jaigatását így okoskodhatik, igen ferényen pedig.

A. CATHOLICA ECCLESIA
án kívülről való Így okoskodik.

II.

MEg tanultam ugyan a' Szent-Irásból, mellyet Bibliának neveznek, Isten könyvének, Isten törvényének; hogy valaki azt hiszi, és követi, a' mi abban vagyon írva, az Isten akarattya lévén ott, üdvö-

üdvözül, el nem kárhozik. Csak hogy én magam elégtelen vagyok arra; Elsőben, hogy meg tudhassam, ha ez a' kezünkben forgó Biblia, igaz Bibliaé? nem vesztegetteé azt meg valaki? ugyan azoka' Prophéták, Apostolok, Evangelisták, Patriarkák irták-é? kiknek neveket ott olvasom. Másodszor, ha én igazán értemé abban a' Bibliában föl tett igéket, szókat? Harmadszor, a' melly homályos szók abbá találatnak, azoknak meg-világosítását kitől kellesek meg értenem, hogy meg ne csal-lyon?

Mert látom, hogy egyik-is mongya, más-lik-is, hogy ő nála az igaz Biblia; ő tudgya azt igazán magyarázni; ő nála találnyi annak tiszta s valóságos értelmét. Esigy minden Tévelygő, a' Keresztény szép nevezetnek árnyéka alatt a' Szent-Irásnak ékes dícséretivel öltözteti Vallását.

A LUTHERANUSOK ES KALVINISTÁK így mutatták magok Vallások szerént a' Szent-Irást Világosnak, és annak igaz magyarázatát nálók lenni.

IV.

A Lutheranus mőgya, hogy ő igazán megmutattya a' Bibliából, mit smiképpen

pen kel értenem és hinnem valami az üdvöfégre szükséges: ihon föl nyitom a' Bibliát, lássad melly világos; abban semmi homály nincsen; maga fényességével kimutattya mivoltát. Imé a' mitudos Doctorunk-is Luttor Márton úgy bizonyította. *Scripturam esse ipsam per se facillimam aperitissimam sui ipsius interpretem, omnium omnia probantem judicantem, & illuminantem &c. clariorem omnium Patrum commentarijs. In Prefatione Articulorum. Es libro de Servo arbitrio. De tota Scriptura dico, nullam ejus partem volo obscuram dici.* Az egész Szent írás semmi részében nem homályos, magában igen könnyű.

EZekhez képest, így tanít minden Ikerésztényt Lutor Márton Tom. 5. Lat. Vitt. 1554. per Luft. in 2 Petr. 1. f. 491. *Propheta sumus omnes, quia totam Scripturam intelligimus.* Minnyájan Prophéták vagyunk, mert az egész Szent-Irást által értyük. A' több Lutheranus Doctörök is úgy Vallyák, a' mint Confessio Augustana, Liber Concordia meg mutattya. Esigy, mindent affecurálnak a' Lutheránusok, hogy ők tudgyák igaz értelmét a' Szent Irásnak meg-mutatnyi a' világos Bibliából, és ő nálók vagyon az igaz Biblia.

HA a' Calvinistáktól kérdészedem, ők-is úgy felelnek. Imé nézzed a' Bibliánkbol-is ki tetczik, hogy igen világos, az értelme könyű. A' Doctörink-is úgy tanittyák. Calvinus János L. 1. c. 7. n. 2. *Non obscuriorem veritatis sua sensum ultro Scriptura pra se fert, quam coloris sui, res alba & nigra; saporis suaves & amara.* A' Szent-Irás nem homályosban hozza magával az ő igazságának értelmét, mint valami feir, és fekete, édes és keferű az ő színét és izit. Molinaeus Doctörünk-is In Novit. Papis. L. 1. c. 21. c. 22. c. 52. azt iria; Oly világos szókkal meg-vagyon minden a' Szent-Irásban. *Ut interpretatione non egeant,*

geant, hogy ne kölljön hozzájuk
semmi feyteget-is, és magyará-
zat.

VII.

Confessio Helvetikánk - is
nem különbözik c. i. Es
ebben a Szent-Irásban, az
Christus Anyaszentegyházának tel-
lyessen meg vannak írva, valamel-
lyek tartoznak mind az idővőzítő hi-
tre, mind az Istennél való kedves é-
letnek igazán rendelkezére. Side-
rius Janosunk Catechismusa-is
igy szól: Megvanak-e mindenek irat-
tatván a Szent-Irásban? Valamel-
lyek az mi üdvösségünkre szükségesek
voltanak, mindenek elégséges képpen
meg irattattanak. Nem szükség azzé
semmi emberi találmányokkal töldöz-
nyi föld-

nyi földdoznyi. A' több Calvinis-
ták-is úgy hiszik; és mindent as-
sekurálnak, hogy ő nálok vagyon
az igaz Biblia; és annak valósá-
gos értelmét ők mutatták-meg
a Bibliából.

A CATHOLICA ECCLESIA
án kívánt való lélek nem nyúzik meg
azon, hogy a' Lutheranusoknak, és Cal-
vinistáknak Bibliájok volna, és an-
nak igaz értelme-is nálok vol-
na, sőt a' Szent-Irás
sima világos.

VIII.

Ally elő márté, üdvösséged-
nek igaz Uttyát kereső
keresztény lélek, és így
okoskodgyál. Ha olly Világos,
és minden homály nélkül való a'
Szent írás nálatok Ti Lutherá-
nusok,

nusok, és az igaz Biblia-is nálátok vagyon; miért nem láttjátok hát meg a' Cálvinisták abban, hogy a' Vég Vacsorában (a' mint ti vallyátok) a' Christus valóságos testével, melly a' Kereszt-fán mi éretünk adatot, a' kenyér is' edgyűt vagyon? Es miért nem ismerik a' Cálvinisták a' ti Bibliátokat igaz Bibliának lenni?

IX.

HAsonló képpen, ha olly fényes a' ti Szent-Irástok Cálvinisták, mint a' Napfény, és minden údvösségre való szükséges dolog tellyessen, éppen meg vagyon abban írva, miért nem láttjátok a' Lutheránusok abban, hogy a' Vég-Vacsorában nincs a' Christus valóságos teste jelen,

jelen, a' mint hitetek ágozattya tartya, hanem csak csupa kenyér?

X.

HA olly tellyessen meg vagyon írva a' ti igaz Bibliátokban Lutheránusok, valami szükséges az údvösségre; miért hogy nem ütközik a' szemekben a' Cálvinistáknak, hogy három Sacramentó vagyó, vagy csak egy, a' mint Ti vallyátok, és Luttor Márton nézi a' Bibliából. *Tria mihi Sacramenta ponenda pro tempore, Baptismus, Penitentia, Paxu. quamquam, si usque Scriptura loqui velim, non nisi unum Sacramentum habeam.* Az Augustai Confessiotok-is, Liber Concordiæ f. 178. edit. Lips. anno 1580. *Verè igitur sunt Sacramenta, Baptis-*

(12)(

*um, Cena Domini, Absolutio, qua
est Sacramentum poenitentiae. Nam hi
ritus habent mandatum DEI, & pro-
missionem gratiae.*

XI.

Vilzont, ha minden tellyes-
ségesen, dél-sény vilá-
gossággal vagyon föl téve
a' Ti igaz Bibliátokban Cálvinis-
ták, valami az údvösségre szük-
séges; miért hogy nem látták
abban a' Lutheránusok, hogy
csak két Sacramentom vagyon?
a' mint Cálvinus János ott nézi,
és ti-is úgy hiszitek a' Helvetica
Confessiotokkal. *Nullum aliud
tertium*, harmadikat nem kel-
hinnyi. Calvin. L. 4.c. 18.n. 20.
*Novi populi Sacramenta sunt, Baptis-
mus, & Cena Domini.* Helver.
Conf.

(13)(

Conf. c. 19. *Az Új testamentombé-
li Sacramentomok, a' keresztség, és
az Úrnak Vacsorája.* A' több Hite-
tek Agozatirol-is, mellyekben el-
lenkeztek Lutheránusok, s Cál-
vinisták magatok között, ezen
formában gondolkozzatok.

XII.

Egygyitek sem mutathattya
hát meg nekem, melliteknel
vagyon az igaz Biblia, és annak
tökéletes értelme. Mert imé no-
ha világosnak, elégségesnek, nyil-
vánságosnak mongya lennyi az
igaz Biblia értelmét mindenitek
magánál; deugyan még-is, se
egyitek, se mások nem láttya
egymástok Bibliájában: s' hogy
láthatnám hát én az igaz valósá-
got?

B

A' Ca-

A' CATHOLICA ECCLESIA
*ánkról - való lélek mutattya a' Lu-
 theranusok, és Calvinisták ellen, hogy
 sok nagyon homályos a' Bi-
 bliában.*

XIII.

AZonban imé olvasom a' Bibli-
 átokban, hogy meg-értésre
 sok nehéz dolgok vannak abban
 Sz. Péter 2. Pet. 3. aszt írja Sz. Pál
 levelei felől: *hogy némellyeket nehéz
 meg-érteni, mellyeket a' tudatlanok
 meg-hamissítanak, mint egyéb iráso-
 kat is a' magok veszedelmére.* Sz. Pé-
 ter pedig olyan dolgokról szól-
 lot, mellyek az üdvösségre szük-
 ségefek voltak. Asztis olva-
 som Actor. 8. hogy a' Szerecleny
 Országi Királyné szolgája, Jeru-
 salemből jűvén, és szekerekben
 űlvén s' az Írást olvasván, Chri-
 stus Uruk halálát meg-nem ért-
 hette

hette Isaiás Prophétából, a' mint
 hogy ilyen szókkal meg-vallotta
 Filepnek: *s' hogy érthetem ha valaki
 meg-nem magyarázza nekem?* Tőb
 homályos igék vannak Bibliá-
 tokban.

XIV.

A' Mint hogy im ezek-is, Mon-
 gya Sz. David: *Nincs a' ki jót
 cselekedgyék, nincs csak egygy-is.* Psal.
 13. Azon Sz. David ísmét. *Mert
 meg-őriztem az Ur útait, és Istente-
 lenül nem cselekettem.* Ps. 17. Még-is
 Sz. David: Szabadics-meg engem az
 Oroszlány száiából: és az Unicornisok
 szarvaitól alázatosságot. Száma
 sincsen az ilyen nehéz értelmű
 igéknek a' Bibliában.

XV.

AZok közöt sok nagyon ol-
 lyan, melly valóban szükséges

az üdvösségre; és ha azok értelmét ki nem tanulhatom, s' nem követem, csak búcsút vegyek Menyortzágtúl. Olyan vala azis, a' mit oda föllyeb mondánk, a' Christus testéről, és a' Sacramentokról. 8. 9. 10. 11. numerusokban.

A' LUTHERANUS ES CALVINISTA igyekezik mutatni, hogy Világos a' Sz. Írás.

XVI.

DE ihon eszt feleli a' Lutheranus Tanító. Nem látodé a' világos Szent írást a' mi Bibliánkban? Vizgályátok az Írásokat: Joan. 5. Es Sz. Pál-is. 2. tim. 3. Az Isten írásából adatot minden Írás, hasznos a' tanításra, a' meg-feddésre, a' megdorgálásra, az igazságban való oktatásra

Írásra. Több efféle helyek-is vannak; melyekből ki tetczik, hogy a' Szent írásból, üdvösségre nézédő mindé szükséges dolgokat világossá ki-tanulhatnyi. A' Calvinista Tanító-is éppé ily formában felelvén, igyekeznék maga Vallására haytanyi.

A' CATHOLIKA ECCLESIA-n kívül-való még sem láttya, hogy volna Bibliájok és annak igaz értelme a' Luth: és Calvinistáknak.

XVII.

Csak hogy mind a' kettőnek, ez felelettel szája be-dugódik. 'Am bár olyan Igék legyenek-is a' Sz. írástokban; de ugyan még sem tanulhatom azokból meg-mellyiteknél légyé az igaz Biblia,

és annak üdvösséges magyarázat-
tya. Mert azon Igék mellet sem
láttátok magatok-is világossan,
egymástok Bibliájában és magya-
rázattjában, mi legyen szükséges
az üdvösségre. Nincs hát egy-
gyiteknek nagyobb indító oka,
mint másoknak, hogy valamel-
liteket kövessék.

XVIII.

A' Világi dolgokban-is meg-ki-
vántatik, hogy egy résznek
nagyobb fundamentuma, s'el-hi-
tető oka legyen, ha azt akarja,
hogy melléje álljon valaki, hogy
sem mint a' más résznek vagyon.
Mentül inkább a' Lelki állapo-
tokban szükséges az olyan
indító igaz ok?

☪ (o) ☪

A' LU-

A' LUTHERANUS ESCAL-
vinista, a' belső sugalló lelekhez ra-
gaskodnak.

XIX.

TOváb még így szólhatok ezen
fől tet czilhoz. A' belső lelek
mutattya-meg, és tanittya a' Lu-
theranust, hogy úgy higgye a'
Szent irás értelmét, a' mint ő ér-
ti; és úgy bizonyos benne, hogy
látta a' maga Bibliájában, a' mi
szükséges az üdvösségre. A' Cal-
vinista Oktatóis éppen azon fele-
lettel erősíti maga Vallását.

A' CATHOLICA ECCLESIA
án kíván-való lelek meg-mutattya,
hogy hamis sugalló belső Lelkek va-
gyon a' Lutheránusoknak, és
Calvinistáknak.

XX.

Csak hogy azon haszontalan
B 4] ki

ki-fogás-is ellenkezik a' Ti Bibliá-
tokkal. Mert hiszem Sz. Páligy
szóll: hogy Istennek külömböző
ajándéki vannak. *Vallyon minnyajan
magyaráznaké?* 1. Cor. 12. má-
fok a' Doctorok, mások a' Pro-
phéták, mások az Apostolok.
Nem adatik mindennek olyan
érték, hogy az Isten igéjét ma-
gyarázza. Honnan tudhatom
hát én, mellyitek magyarázza i-
gazán a' Sz. írást? mellyiteknek
vagyon sz. lelke, s' nem hazug?

XXI.

Luttor Márton maga szent lel-
kével, az őrdőghöz hasonlit-
tya Calvinust; kárhozatónak,
és őrdögnek valónak mondván,
a' Christus Testének nem valósá-
gos jelenlétit tanitanyi. *Eorum
doctrinam damno, & diabolo adscribo.*
Edit: Vittenberg: an: 1558. per
Thom:

Thom. Klug. Ezenkönyve Lut-
tornak meg vagy on in Sept. Ope-
rum Tomo. Calvinus János vi-
szont, viszsa adgya a' kölcsönt
maga szent lelkével, a' Luthera-
nusoknak, bolondoknak, bálvá-
nyozoknak nevezvén őket. Es,
hogy oly rút dolognak tartya,
aszt vallanyi, hogy a' Christus
Teste a' kenyérben, vagy a' ke-
nyérrel vagy on, a' mely rút
tanitanyi, hogy a' kenyér éppen
Testé változik. *Non minus absur-
dum ducimus, JESUM Christum sub
pane includere, aut cum pane copula-
re; quam dicere panem in ejus Corpus
esse transubstantiatum.* In Edit:
Gall: Genev: Opuscul: an: 1566.
artic: 24. Gualterus, és más Ne-
vezetes Doctorok tesznek bi-
zonyságot, azon Francia nyelv-
vel iratot Calvinus könyvéről.

IGen különbözö, és ellenkező
Szent lelkekkel birtak, Lut-
tor és Cálvinus. Azonban hi-
szem meg-vagyon írva a' Bi-
bliátokban. *Ne hidgyetek minden*
léleknek; hanem meg-probállyatok a'
lelkeket, ha Istentől vannak: mert sok
hamis próphéták jöttek é Világra. 1.
Joan: 4. Sok tökéletlen próphé-
ták hamis lélektől vezéreltet-
nek; és *Angyallá változtatták ma-*
gokat 2. Cor. 11. De jay a' balga-
tag próphétáknak, kik az 8 lelkeket
követik, és semmit nem látnak. E-
zech: 13. úgy szól Isten Ezechiel
Próphéta által, Hogy hogy álhat-
nék hát én, bizonyossan, meg-
csalhatatlanul üdvösségemnek
dolgaiban, a' Lutheránusok, vagy
Calvinisták magányos, titkos
Cri-

Critiriomára, privatus Spiritus-
sára, fugal ó belső lelkére?

EZek ellen Szent Pál Régulát-
szaba. midőn látta. az Eldódi
Ecclesiában, hogy sokán próphé-
tákká tettek magokat, magá-
nyos, és belső sugalló lélektől
vezéreltetvén; s' ugyan inti-is
a' Tessalonikajakat. *Mindeneket*
meg-probállyatok, a' mi jó aszt tar-
csátok. 1. Tess. 5. Vizgállyatok
meg azokat a' próphétálókat, ha
a' Szent írás, és az Ecclesia értel-
me szerént tanitanaké? Mikép-
pen kellelsék pedig aszt meg-í-
mérnyi, a' mire tanította Sz. Pál;
asztis meg-írta. *Az okáért atyám-*
fiai legyetek albatatossak: és tarcsátok-
meg a' bagyományokat, a' melleket
tanultatok, vagy beszéd-által, vagy
a' mi

a' mi levelünk által. Nem kel azért bizonytalan, és erőten fundamentomon meg állanyi, az örök-ké-való üdvesség vagy kárhozat mértékének, sinorának, és proba-kövének.

XXIV.

UGyé, hogy hiszitek Ti Lutheranus, és Cálvinista Tanítók, a' Szent Írásból, hogy volt Sz. lelkek az Apostoloknak? Mert hiszem olvasátok: *Es jelenének nekik el-oljztatot nyelvek mint a' tűz,* *és szálla mindenikre közszállók.* Act. Azonba, még sem hisztek az Apostolok szavainak; kik aszt mongyák, hogy a' Christus Teste, mely mi érettünk adátot a' Kereszt-fán, valóságossan jelen vagon. Hogy némellyeket nehéz a' Szent Írásban meg-érteni,

nyi, a' mint ezeket oda föllyeb föl-irtuk. Több-is vagon olyan fok, szörol szóra az Apostolok írásiban, melyeket Ti nem hisztek. Hát én s' más hogy hihetnénk néktek, a' kik felől semmi bizonyost nem tudunk micfoda lélek bánik veletek, és mőly igaz belső sugallótok vagon?

XXV.

Ezen föl tett erős kitéfere, lehetetlen néktek igazat felelnyi Lutheranus, és Cálvinista Tanítók. Mert végtére csak arra fakadtátok, hogy a' mint Ti magyarázzátok a' Szent írást, és az Apostolok szavait-is, úgy kel hinni. De hiszem meg-vattok már ez iránt kötve oda föllyeb-is. látom-is hogy nincs modotok a' Szent Írás magyarázattyában, lé-

vén ellenkező és hamisítat fuggal-
ló lelketek.

XXVI.

EZ pedig próbált dolog. Mert
azon egy ember Lutheranus
lévén, erőssen állitya hogy ő a'
belső fuggallo Szent lélek kormá-
nyozásából magyarázza' ugy a'
Szent Irást, a' mint a' Lutherá-
nusok Austána Confessiojok val-
lya, és csak hamar Calvinistává
lévén, a' Lutheránusok Vallását
ördögi találmánynak itili; maga
itiletit pedig a' Sz. lélektől mon-
gya vezéreltetnek lennyi. Mely-
ből világossan láttjuk, hogy se
a' Lutheránusokat, se a' Calvi-
nistákat az igaz Szent lélek nem
vezérli. mert két ellenkező do-
lognak nem lehet Mestere a' Sz.
Lélek. Bizonyos hát, hogy se
igaz

igaz Bibliájok, se annak igaz ér-
telme nincsen nálok.

*A' LUTHERANUSOK ES
Calvinisták közönséges Gyűléshez ra-
gaszkodnak, és meg-eggyeztet akarathoz
a' Szent Irás értelme iránt.*

XXVII.

HANEM ha már végtére azt
mongyátok; hogy nem akár-
minémű értelemmel kell venni
a' mi tanításinkat; hanem egy-
gyiklocust a' másikkal, a' Szent
Irásnak egygyik igéjét a' másik-
kal öszve kel vetnyi, s' ugy viz-
gálnyi; és egygyik nyelvről má-
sikára valo fordítását a' Bibliának
meg-kelel rázogatnyi, a' szókknak
erejéből eredetiből, s' ugy ösz-
tán Sinatot Conciliumot gyűte-
nyi, s' mindeneknek eggyező ér-
telméből meg-kell állanyi a' kér-
dés-

désben forgó dolgoknak magyarázattyában. A' mint Spalatai Ersek, Antonius de Dominis, arról Regulát-is ád. *Non privata Doctorum sententia, sed publica Ecclesia definitio facit rem de fide, & damnat haesim.* L. 2 de Resp Eccl. c. 3. n. 48. Nem egy magányos Doctor Sententiáján kel megállani a' Hit dolgában ; hanem az Ecclesiának nyilvánosságos Vallás tételén.

A' CATHOLICA ECCLESIA kívül való lélek, meg-mutattya, a' Lutheránusok és Calvinisták fundamentomiból, hogy a' közösleges Gyűlésekbe nem ragaszkodhatnak ők.

XXVIII.

Csak hogy ezen felelettel mind Ti Lutheránusok, s' mind Calvinisták, éltek, ügyeteket azal

zal támogattyátok ; és így azon okból-is rosz, s' nem bátorságos. Mert hiszem azon egy móddal, rosznak s' kárhozatosnak iteltetik a' Lutheránusoknál, a' mi Jónak a' Calvinistáknál. Nem követhetem hát bátorságossan és okossan ezen föl tett magyaráztokat-is.

XXIX.

Magatok ellen vattok ez felelettel. mert Helvética confessiótok így ízol. c. 2. *Annak okért nem szenvedgyük az tudományok vizsgálásában, avagy az Hit dolgában, hogy csupán csak az Patereknek értelmével avagy Conciliomoknak végezésével busittassunk, sokkal inkább, nem az bé-vet szokásokkal avagy az egygyet értő sokasággal ; avagy az időnek hosszán határozásával.* Nem-
is Szen-

is Szervedünk azért az bit dolgában
 más Itilő birót, hanem a' Szent írás
 által szóló Istent, ki meg-mond a' mi
 az igaz, s' mi az hamis, mit kellesték
 követni, s' mit el-távoztatnunk.
 Luttor Márton-is a' Világnak ki-
 hirdette. Hogy csak a' maga
 tetczésén jár: és nagy kevélyen
 azt írta. Tom. 2. Lat. Vitte. An-
 no 1546. Cont. Reg. Ang. fol.
 369. Ha ezer Agoston, ezer Cy-
 prianus, ezer Ecclesia külömbet
 ért-is, semmit sem gondol véle.

XXX.

Tudgyák az emberek, miso-
 da ki-menetele volt az Do-
 drethána Synodusnak Belgium-
 ban; mennyi böcsületi vagyon
 az 1646. esztendőbeli Szatthmár
 Németi Nationalis Synodusnak-
 is hazánkban. Mellyek mellől
 csak

csak könnyen el illantanak Val-
 lástokon válok a' miben nem tet-
 czik. Ugy az Helvetica, Tar-
 czali, Augustana Confeffiók mel-
 lől-is csak el-állanak, ha mi fo-
 gokra nem fér.

XXXI.

Fundamentomotok tartya; hogy
 senki nem tartozik senki defi-
 nitiojához, magyarázattyához,
 végezéséhez magát szabnyi; bár
 egész Concilium, vagy Ecclesia
 legyen-is. Hanem kinek kinek
 elővé a' Szent írásból meg-kei viz-
 gálnyi, és rayta meg állanyi, ha
 helyesé egygyezé a' Szent írás
 próba kővével az a' mit a' Docto-
 rok és az egész Ecclesia, vagy
 képében való Conciliomok vé-
 geztek.

XXXII.

UGyan-is, hogy vethetné valaki, lelké üdvösségét olly erőtlen fundamentomra? Midőn Ti azt vallyátok, hogy az Ecclesia el-dúlhet, vétkezhetik, tévelyeghet, láthatatlanná, bálványozóvá lehet. Azt pedig a' Sz. Irással bizonyítottok.

XXXIII.

MErt, Ugy mongyátok, Szent Pál szava: *minden ember hazug.* Rom. 3. Azért meg-csalatkozhatnak. Es a' mint hogy Origenes, és sok más bölcsek megbotlottak, úgy a' többi-is el-tántorodhatnak; következendő képpen az egész Gyülekezet, Ecclesia.

XXXIV.

XXXIV.

Sőt látnyi-valo, hogy az O-törvény-béli Ecclesia el-hanyatlot, úgy szóllatok Ti, Sz. Pállal bizonyítván. *Az Isten a' természet szerént való ágagnak nem kedvezet.* Rom. 11. ki-vágta Isten a' Zidokat; noha Isten igiretet tett volt a' Synagogának-is, mint az Uy testamentom-béli Ecclesiának, eszt pedig Szent Daviddal állítottok. *meg-emlekezet örökké az ő szövetségéről, az ígéről melyet parancsolt ezér Nemzetiségig.* Psalm. 104. *és rendelé azt Jákóbnak parancsolatúl: és Iraelnek örök szövetségül.* Szemünkkel-is láttuk úgy mongyátok, hogy a' Zidok Synagogája Ecclesiája el-veszet.

XXXV.

TÓváb-is bizonyítottok, hogy Illyés Prophéta idejében el-

veszet

veszet volt az Ecclesia. Mert így panaszolkodot : *búsúlással búsultam, a' Seregek Ura Istenéért, mert el-hatták szövetségedet az Israel fiai, én egyedül hagyattam.* 3. Reg. 19. Ezekből, és több efféle Szent Írás helyeiből, ki-tetczik a' Ti ítéletek szerént Lutheránusok, és Calvinisták, hogy az egész Ecclesia-is tévelyeghet. Mely Ti tanítástokból nyilván következik hogy a' Ti egész Ecclesiátoknak is nincsen bizonyos és meg-csalhatatlan módgya a' Szent Írás magyarázattyában. Es így éppen el-romlik, a' mit oda föl a' 27. numerusbá föl-tettetek, hogy Ti az egész Ecclesiának egygyező értelméből magyarázzatok a' Szent Írást.

A' CATHOLICA ECCLESIA
án kívül való lélek, meg mutattya a' Catholica Ecclesia fundamentumából, hogy el nem tévelyedhetik a' Christus Ecclesiája.

XXXVI.

AZonban, én meg nem állok azon, hogy az egész Ecclesia, melyet a' Szent Lélek igazgat, tévelygésben eshetnék. De eszt jobban akarom másoktól megtanulnom. Mert lelkem üdvösségét kordéra hadnyi nem akarom.

XXXVII.

DE hiszem nincsen Ti néktek módotok a' Szent Írás magyarázattyában; mert Vallástok tartya, hogy a' Szent Írás Világos, annak semmi magyarázat nem kell, a' mint hogy 4. 5. 6. 7. dik

dik numerusokban eszt meg.val-
lottatok. Nem szabad azért nék-
tek arra magyarázni a' Sz. Irást,
hogy el-tévelyedhetik az egész
Ecclesia. Tudnod kel pedig, hogy
csak az egész Ecclesiáról vagyon
a' kérdés. Es bátor világos lé-
gyen a' Szent Irás, a' mint tanít-
tyátok; de én sohol sem látom
nyilván, szoról szóra, hogy el-té-
velyedhetik az Ecclesia. Arra-is
nincs semmi indító okom, miért
kelltnék hinnem a' Ti magyará-
zástoknak, Mivelhogy Ti-is meg-
csalatkozhattok; a' mint oda föl-
lyeb tizen-nyolczadik numerus-
túl, huszon-ötödik numerusig va-
lóban ki-tetczik.

XXXVIII.

Sőt igen vastagodom abban a' hi-
telben, hogy se a' Lutheránus,
se a'

se a' Calvinista Predikátoroknak
nincsen semmi bátorságos regulá-
jok, és meg-csalhatatlan mérték-
iek a' Szent Irásnak magyarázat-
tyára. Mert ha az Ecclesia, mely
fok bölcs, tudós, rendes embe-
rekből álló, meg-romolhat, téve-
lyeghet; mentül inkább akar mel-
lyik magányos Lutheránus és
Calvinista meg-eshetik az Hit
dolgainak magyarázattyában, a'
mint hogy fokszor meg-történt,
oda föl-is meg-van mutatva, ide
aláb-is ki fog tetczyeni.

XXXIX.

OLlyat-is hallék a' Pápistáktúl,
hogy valóban roszul magya-
rázzátok azokat a' Szent Irás igé-
it, mellyekkel állattyátok, hogy
tévelyeghet az egész Ecclesia.
Mert ha mongya-is Szent Pál,
C hogy

hogy minden ember hazug. különkülön mindenik hazugság alá vettetet., de abból nem következik, hogy, egészfzen az Ecclesia el-tévelyedhetnék. Mert fogadása tartya az Istennek, hogy soha az Ecclesia meg nem csálakozhatik, meg-értyűk ezt mayd jobban.

XL.

Sőt bizonyára, ugy ellenetek vagyon Sz. Pál azon mondása, (ha a' Papisták magyarázatyát meg-vetitek) hogy abból soha ki nem feshelhettek. Mert a' Ti ítéletetek szerént azért tévelyeghet az egész Ecclesia, hogy Sz. Pál mondása ként : minden ember hazug. De Te-is akár ki légy Lutheránus, Calvinista Predikátor, Ember vagy, azért bizonyára

zonyára hazug-is vagy. Hát akkor mint kiálcsad, szabodkodgyál, esküdgyél, hogy nékem meg-tudod mutatnyi az údvösségnek Uttyát, hogy merném kockára vetnyi lelkem údvösségét, hazug embernek, hogy hihetnék. Valóban nagy kő ez mind Lutheránusokra, s' mind Calvinistákra!

XLI.

AZ O-testamentom béli Ecclesia, avagy Synagoga, egészfzen soha addig el-nem tévelyedet, meddig tartottak az Istentől nékie tett fogadások. Nem igrte Isten a' Synagogának, hogy az őrdög soha erőt rayta nem veszen, és Világ végezetéig az igazságban meg-marad. Sőt inkább meg-jövendőltette Isten,

hogy a' Messiás el-jövele után meg-szűnik a' Synagoga; és nem csak az egész Zidoságra vakság száll Christus el-jövele után; de még Ezechiel hirdetése szerént. *A' idővény el-vész a' Paptúl; és Tanács a' Venéktúl.* cap. 7.

XLII.

VAlamennyi időre szolgált azért az Isten fogadása, és micfoda dolgokban; addig soha tévelygést nem taníthatot az egész Ecclesia, Synagoga. Váltak-is mindenkor addig számossan az igaz Gyülekezetben, kik se Báálnak, se más Gonoszoknak térdet nem haytottak, hanem az Isteni tiszteltetben meg-marattak. 'A mint hogy Illyés údejében-is, midőn ő Isráel Országában lakot, a' bályányozó Királyok földén; noha
ot so-

ot sokan el-hanyatlottak az Istentől, s' azokról panaszkodik Illyes; de ugyan Jerusalemben igen virágzott az igaz Ecclesia. Sok száz ezerenis voltak Josaphat alatt azon időben, a' mint eszt bizonyította az Isten lelke 2. Par. 17.

XLIII.

TUdnyi való azis; hogy a' Synagoga csak árnyéka volt a' Christus Ecclesiájának; és a' mint Szent Pál bizonyította. *Mert ha a' mi meg-űresül, dicsőséges; sokkal inkább dicsőséges a' mi meg-marad.* 2. Cor. 3. Végének köllöt lennyi a' Synagogának. Arra nézve, midőn az Isten igirte, hogy soha el-nem hadgya Isráel népét, az Úy-testamentomban-való Ecclesiának igirt örökös meg-maradást, úgy mint a' példázot dolognak.

Mert az árnyék és példa, mikor be-telleyesedik, nem mondatik el-vefzni, hanem be-töltetni. Ugy vagyon Sz. Máténál. *Nevélljétek hogy a' törvényt juttam föl-bontanyi vagy a' Propheetakat. nem juttam föl-bontanyi, hanem be-töltényi. c. 5.* 'Es a' mint hogy job volt, és méltóságosabb az Uj törvény tévő, az O-törvény tévőnél; Ugy az Uj-törvény-is avagy Ecclesia job s' méltóságosabb az O-törvénynél. Arra nézve job ig'vetekeket-is tett Isten az Ecclesiának. *Job igiretekkkel erősfittet-meg.* Hebr. 8. Hogy pedig a' Papistának ilyen magyarázatyokon bátran meg-álhat a' kőrőzfény ember, mayd jobban meg-tanulom.

A' CATHOLICA ECCLESIA
*án kívül való lélek meg-mutattya,
 hogy semmi módgyok nincsen a' Luther:
 és Calviniistának a' Szent Írás magyarázattában, Bibliájok sincsen.*

Már soha tovább ezeknél nem mehettek se Lutheránusok, se Calvinisták. Ezek pedig semmi képpen meg-nem győzik az én elmémet, hogy nálatok az igaz Hitet, az igazságnak uttyát ki tanulhassam. úgy mint, hol legyen az igaz Biblia, és valóságos tizta, konkoly nélkül-való magyarázattya. Hol vettétek a' mely Bibliát kezemben adátok? hogy tudgyátok hogy Isté könyve legyen az? hogy valaki más nem írta és iratta a' Szent lelken kívül?

AKar mennyit tekeregietek-is,
csavarogiatok, elmétekk-el
ide s' tova kapiatok; mást nem
felelhettek; hanem hogy a' régi
Szent Atyáktól, Püspököktől,
azok pedig Papisták voltak, Mi-
se-mondó Papok, vettétek ke-
zetekben a' Bibliát. 'Es így már,
a' Traditio-is helyes, ámint a' Pa-
pisták tartják.

XLVII.

EZek mind így lévén, ámint
hogy nincsenek különben;
világosan ki teczik, hogy annak
a' Bibliának igaz értelme-is azok-
nál a' régi Sz. Atyáknál volt. Es
így, azis bizonyos, hogy csak
azok tudhatnak minden tévely-
gő embernek módot mutatnyi
a' Szent írás értelmében.

XLVIII.

TÓváb-is ellenetek fordítom
magatok fegyverét Lutherá-
nusok, és Calvinisták. Hol va-
gyon a' Bibliátokban, hogy ez a'
Ti Bibliátok igaz Szent írás? A'
Ti Vallástok tartja, hogy vala-
mi szükséges az üdvösségre, mind
meg-vagyon az világosan, elég-
ségesen, tellyesen írva, sőt min-
den oly homály nélkül vagyon a'
Bibliában mint a' dél-fény. Az
ollyan fényességhez semmi gyer-
tya nem kívántatik. En pedig
mind föl-forgattam a' Bibliáto-
kát, s' nem láthatom, s' ti sem
mutathattyátok-meg, hol va-
gyon ez írva, ha a' Világnak
minden fáklyáját oda tartjátok-
is, hogy: Ez a' Ti Bibliátok igaz
Biblia? Ez pedig valóban üdvös-
ségre való dolog. Hisztek hát
C s ollyan

ollyat magatok-is üdvösségére nézendő szükséges tikkelyek közül, a' mely nincsen a' Szent írásban. Ebből Ti ki nem felfelhetek, akar mennyit hátkódgyatok-is.

XLIX.

HAsonló - képpen okoskodom arról a' magyarázatról, melyet a' Ti Bibliátokból előmben számláltatok, és még számlálhatnátok-is. Mert azokat az értelmeket vagy magyarázatokat sem láthatom sohul a' Ti Bibliátokban, akar mennyi szövétneket gyucsátok-is; sok pedig azok-közzül üdvösségre való, a' mint-hogy ez, hogy a' Vég-vacforában a' kényérrel edgyút a' Christus valóságos teste jelen vagyon. Es hogy csak csupa puszta kenyér vagyon ot, mely jele s' bélyege a' Ckri-

a' Christus Testének, és több afféle. Ezen móddal-is hisztek hát sokat üdvösségre valót, a' mi nincs Bibliátokban. Ebből sem felfelhetek ki soha. Mert akar mennyit bölcsekedgyetek-is, akar mi képpen horgyátok egygyúvé egy más mellé, a' Sz. írás igéit, és mutassátok, kogy így s'amugy kel értényi; én csak nem hihetek Ti néktek. Mert vak nem vagyok, de ugyá nem láthatom Bibliátokban a' mit magyaráztok.

*A CATHOLICA ECCLESIA
án kívül való lélek meg-mutattya, mi-
képpen ellenkeznek egy más között mind a
Lutheránusok s' mind a' Calvinisták; sok
képtelen Tanításokat elő számlálván.*

L.

OSztán, a' mint oda álllyeb kitétczik; nincs módotok a' Sz.

Írás magyarázattyában ; mert meg-csalatkozhattok , emberek vattok ; csak magatok fején jártok ; a' ki mikéntakaria ugy magyarázza , facsaria a' Szent Írást. Hogy vethefsem lelkem üdvőségét ily kordéra ? nincs meg-jelentve Istentől , mert sohul nem látom Bibliátokban , a' magyarázásoknak pedig nem hihetek , hogy TeLutheránus , Cálvinista Fabián , Demeter , Jakab , Péter , &c. a' Szent Írástok magyarázásával meg nem csalz engem , és hogy néked bátran hihetnék.

LI.

Láttuk , s' naponként tapasztalluk , miképpen ellenkeztek a' Szent Írás magyarázattyában egymással. Mellyiteknek hihet hát üdvőségét szerető o-

kos

kos ember ? Olvastam , mi módon különböztök egymás-között a' Hit dolgaiban. A' ki nem hiszi , forgassa föl Luttor Márton , Melanthon , Schluffelburgius , &c. könyveit. Az Augustána Confessiót , Liber concordiae-t. Calvinus , Beza , &c. írást. Helvetica , Tarczali , Tordai Confessiokat.

LII.

NE mennyünk meszsze. Ha mongyuk valamely Lutheránusnak , hogy in Libro Concor. ædito Lipsiæ 1580. fol. 543. az vagyon írva : A' Jofzágos cselekedetek *perniciosa sunt ad salutem*. ártalmások , veszedelmések az üdvölségre. Luttor Márton - is : *Fides nisi sit sine ullis etiam minimis operibus , non justificat , imo non est*

C 7.

fides

fides. Tom. 1. Lat. Vitte. 1545.
per Luft. thesi 3. de Justific. fol.
371. Ha a' Hit nincsen minden
még leg-kisb jó cselekedet-nél-
kül-is, nem igazit. sőt nem-is Hit.
Még aszt-is mongya Luttor,
hogy minden Jo-cselekedetben
vétkezik az igaz. *In omni bono
opere justus peccat.* Tom. 2. Lat.
Vitte. 1546. in assert. arti. 31.
36.

LIII.

HA a' Calvinistának mongyuk,
hogy a' Calvinus aszt tanit-
tya: *Sola Fide & in Christi perveni-
mus Societatem, & cum illo cohare-
mus.* L. 3. c. 11. n. 3. *Nihil ab ho-
mine exit quantumvis perfecto, quod
non sit aliqua macula inquinatum.*
L. 3. c. 15. n. 3. Minden Jo-cse-
lekedet vétke. a' nélkül meg iga-
zúl-

zúlhat az ember, s' menyország-
ban-is mehet. A' Helvetica Con-
fessio-is aszt vallyá.

LIV.

Mídon ezek mellé vettyűk a'
Papisták ez iránt valo Val-
lásokat. hogy ezek a' Lutherá-
nus, és Calvinista könyvek min-
den jót ki gyomlálnak az ember
szívéből. Mert ha semmi jót nem
cselekszik-is, menyországban me-
het, Viszontag, a' Szent Írás-is
kárhoztattya, az olyan Luthe-
ranusok, és Calvinisták tanitá-
sát. Mert Sz. Pál. mongya, hogy
az Isten itélet napján, meg-fizetke-
nek kinek az ő cselekedeti szerént.
Rom. 2. Ísmét Sz. Máté. Őrüllye-
tek és vigadgyatok, mert a' ti jutal-
motok bévséges mennyekben. c. 5. Ís-
mét Sz. Jakab: láttyátoké hogy a'
csele-

cselekedetekből igazittatik meg az ember és nem csak a' hitből? c. 2. Es fok helyeken a' parancsolatok meg-tartásáért igiri Isten a' Menyországot. Pokolra-is a' gonosz cselekedetért veti az embert.

LV.

Az illyenre csak azt felelik a' Lutheránusok és Calvinisták közül fokban. En nem tartom, én sem tartom amazokat.

LVI.

Es ha azt-is mongyuk némely Calvinistáknak, és Lutheránusoknak, hogy némelyeket Isten csak a' végre teremtett, hogy kárhozatra vesse. L. 3. c. 23. §. 1. 4. 6. 7. L. 3. c. 24. §. 12. Ugy tanította Calvinus. Es midőn a' Papisták azt mondyák, hogy
senki

senki kárhozattyának nem oka az Isten, hanem csak reá bocsáttya a' vétekre a' gonoszokat, szabad akarattya lévén az embernek. az ellen így ír Calv. L. 3. c. 23. §. 8. *Hic ad distinctionem voluntatis, & permissionis recurritur, secundum quam obtinere volunt, permittente modo, non autem volente DEO perire impios. sed cur permittere dicemus, nisi quia ita vult?* Egy szóval meg-mongva Calvin: hogy Isten nem csak engedi, hanem ugyan akaria kárkozattyát az embernek.

LVII.

Azt sem hadgya-el Calvinus, hogy Isten ne volna oka a' Véteknek. *Et iam satis aperte ostendi, DEUM vocari eorum omnium auctorem, quae isti censores volunt otioso tan-*

so tantum ejus permissu contingere.
 L. 1. c. 18. 2. 3. Több helyeken
 is nyilván tanította, hogy Isten
 oka a vétkeknek. Christus U-
 runk felől így ír, hogy halálakor
 kétségbe eset. *Videmus omni ex par-
 te fuisse vexatum, ut desperatione ob-
 rutus, ab invocando DEO absteret,*
quod erat Saluti renuntiare. Har-
 monia. in Match. 27. 47. Es hogy
 Christus V. bűnös volt, és átko-
 zot. *Ut peccator fuerit, & maledi-
 ctionis reus.* In Gal. 3. 13. Lutto-
 ris nem távozik ettől. *Omnes Pro-
 pheta viderunt hoc in Spiritu, quod*
Christus futurus esset, omnium maxi-
mus latro, homicida, adulter, fur,
Sacrilegus, blasphemus. Com. 2. in
 Gal. 3. Tom. 5. fol. 348. Es má-
 sutt-is. *Fit gravissimus, & longe omni-*
um maximus, & unicus in terris pec-
cator, ut alius prater eum nullus sit
 pecca-

peccator. Homil. 1. de Baptis. pro-
 pe finē. Tom. 7. fol. 372. Min-
 den Vétkü a' Christus.

LVIII.

EZEK-ellen a' Papisták tanitá-
 sát tévén, és a' Sz. Írásból meg-
 mutogatván, hogy kárhozas
 tanítás Luttor és Calvinus írása.
 Mért Sz. Pái így az Isten-felől:
ki minden embert üdvözülvi akar,
és az igazság ismételire jutni. 1.
 Tim. 2. Es Sz. Péter. *Nem akar-*
ván hogy valakik el-veszenek, hanem
hogy minnyájan penitentiára térjenek.
 Sz. David. *Mert nem hamisság aka-*
ró Isten vagy te. Psalm. 5. *Szeret-*
ted az igazságot, és gyűlölted a' ha-
misságot. Psalm. 44. Sz. Péter. *A'*
Christusnak úgy mint makula nélkül
való, és ferezetlen báránynak drá-
galátos véréen váltattunk meg. 1. Pe-
 tri 1,

tri I. Maga-is édes údvőzítőnk.
*ki-fedd-meg engem közzületek a' bűn-
 ről.*

LIX.

EZekre-is, és sokra é félére,
 melyeket Luttor, Calvinus,
 és más Doctoritok könyveiben
 találunk, csak azt mongyátok,
 mi azokat nem hiszszúk s' nemis
 tartjuk. Bizonyos hát, a' mit
 mondtam 51. numerusban,
 hogy ellenkeztek egy más közöt
 magatok-is a' Hitre nézédő szük-
 séges tikkelyekben.

LX.

DE ezt leg-közeleb ígyis meg-
 tapasztalhattya akar ki-is a'
 Lutheranusok, és Calvinisták
 közül. Magányossan különkül-
 ön, kérdezzen údvőlségre tarto-
 zó

zó dolgokat Vallásán való enne-
 hány Tanítóúl; de úgy, hogy ész-
 re ne vegyék azt. Mindenik kü-
 lömbet fog felelnyi és ellenkezőt.
 Melyből ki tetczik bizonyára,
 hogy nincsen meg-csalhatatlan
 módok a' Sz. írásnak magyará-
 zattyában. Nem állhatok hát
 Vallástokra lelkem veszedelmére.

*A' CATHOLICA ECCLESIA
 áu kívül való lélek tovább is bizonyít-
 tyá, hogy semmiben nem hibet a' Luther;
 és Calvinistáknak, a' Hit dolgaira
 nézve.*

LXI.

ANNAK sem hihetek; ha mon-
 gyátok, hogy tirkon az Isten-
 nek lelke, oktattya belől a' Lu-
 theranus vagy Calvinista Tanító-
 kat. Mert az Istennek lelke,
 magokkal ellenkező dolgokra
 sen-

senkit sem tanít. Nem sugallya a' Szent lélek azt a' Lutheránusoknak, hogy jelen vagy on a' Vég-vacsorában valóságos teste Christusnak a' kenyérrel edgyút; és a' Calvinistáknak, hogy csak a' puszta kenyér vagy on ott.

LXII.

A Szt sem látom a' Sz. írásban meg-jelentve az Istentúl, hogy a' mőly Lutheranus vagy Calvinista mongya nékem, hogy el-hidgyem az ő magyarázását, mert őtet belől titkon a' Szent Lélek igazgattya. hogy adhaszak hitelt mondásának? hanem ha lelke-met nem szeretem? erről föllyeb-is vagy on emlékezet.

LXIII.

Már abból-is ki-fottatok Ti, mind a' Lutheránusok, s' mind

mind a' Calvinisták, hogy a' Synathnak, vagy valamely közön-séges Gyűlekezetnek magyará-zattán, álhathna-meg valaki. Mert hiszem hitetek tartya, hogy az egész Ecclesia-is meg-csalatkozhatik, le-dúlhet, tévelyeghet. A' mint hogy ezt bőven meg-látánk 27. numerustúl, 39. numerusig.

LXIV.

ES így bizonyos, hogy se Bibli-átok nincsen, ha a' Papistákat meg-vetitek, se igaz értelme a' Szent írásnak nálatok Lutheránusok, és Calvinisták nincsen. Meg-csalhatatlanúl senkinek meg nem mutathattjátok az igazságnak Uttyát. Tévelygesben vattok. Nem igaz Hitben.

(60)

A' CATHOLICA ECCLESIA
 az kívül való lélek, a' Catholicus Lel-
 ki Tanítót kéri, hogy a' Christus Eccle-
 siáját mutassa-meg neki.

LXV.

Kerlek azért tégedet, a' nagy
 Isten kedvéért, Te Catholi-
 cus Romai kerefsztény Anyaszent-
 egy - háznak lelki pásztora, kő-
 nyörűly raytam a' Jesus kinszen-
 vedéséért. Vegy-ki ebből a' nagy
 lelki győtrelemből. Mutasd üd-
 vőségemnek uttyát, hol talál-
 hassam. Mert nem akarom kő-
 vetnyi, a' csupa emberi találmá-
 nyon és okoskodáson fundálta-
 tot Lutheránus vagy Calvinista
 Vallást; mellyek ellen-is valóban
 meg-világosodtam a' Te tanítá-
 sod-után.

A' CA-

(61)

A' CATHOLICUS TANITO.
 oktattya a' Tévelygő Lelket.

LXVI.

Nagy örömeft engedek kíván-
 ságodnak En Catholicus Ta-
 nitó. Aszt hozza magával Tisz-
 tem, hogy az Istennek igaz Igé-
 jét, tiszta magyarázattával, min-
 dennek eleiben terieszszem, va-
 lakik üdvösségeket keresik.

LXVII.

Bizonyos dolog, hogy az Eret-
 nekségeknek kezdetitül fog-
 va, s' leg-közeleb mi hozzánk
 1517, és 1534. esztendők folyá-
 sátúl; mert csak azon esztendők-
 ben kezdődött a' Lutheranus, és
 Calvinista Vallás, a' minthogy
 aszt. mind Gaulterus Chronogra-
 phiaja, Florimundus Raymun-

D

us,

dus, Spondanus, és más Nevezetes Doctörök írái; sőt a' Magyar Országi Historiák-is, Templomok, és más jelek-is bizonyítják. Sok szép bölcseséggel és szentséggel teljes könyveket, nyomtattak az igaz Catholica Romai Anyaszentegyháznak őrállói és lelki tanítói. A' mint-hogy mindenút fénylenek, ékeskednek Istenes Világosságokkal az egész Kőrösztény Világon.

LXVIII.

UGy annyira, hogy nem-is lehet már, a' mi igaz hitünk üdvösségre nézendő szükségesszikkeleihez képest, semmi olyan, a' mit eddig föl nem tettek volna Ecclesiánk Doctöri. Ugy hogy, a' kik eddig irtak-is sokan könyveket, és ez után-is irandók

dók lesznek az ön forgót, vagy forgó Eretnekségek ellen; csűpán csak a' módgyáról okoskodtak, és okoskodnak, leg-fogatottabbban, és leg-általab uton miképpen kellenék meg-mutatnyi a' mi Catholica Vallásunkat igaznak lennyi, és a' Lutheranus s' Cálvinista szakadást kárhözatolniak.

LXIX.

ES mivelhogy én-is egy igaz Tag vagyok, és méltatlan Lelki tanító Ecclesiánkban. Sok esztendőök forgása alatt, Országunk nevezetes helyein, a' Lutheránusok, és Cálvinisták tudósi és tudatlani közöt sokat forgottam, sok lelkeknek üdvösséges úttyokra való vezérlésével lité kegyelme

D 2

után.

után. Imé előbben adó jó Atyám-
fia, micfoda módot követtem én
ell. Adgya Isten légyen lelked
üdvösségére, s' másoknak-is.

LXX.

Mindenkor azon igyekeztem,
hogy mentül rövidebben és
értelmesebben szólhassak az el-
lenkezőkkel. Hogy a' tagas me-
zőre való ki-nyargallást előlők el-
fogiam; mert szokások, egyből
másik kérdésbe ugranyi, fokat
egybe zavarnyi. Hogy csak a'
Szent Írásból bizonyícsanak;
mert Vallások-szerént valami az
üdvösségre kell, mind meg-va-
gyóna' Sz Írásban. Hogy a' Sz.
Írást ők ne magyarázzák; mert
az Vallások-ellen vagy on; meg-
lévén a' mi üdvösségre kívánatos,
világossan egészen homály nél-
kül a' Sz. Írásban. AZ

AZ IG AZ BIBLIA A' CA-
tholicusoknál volt, és nagyon.

LXXI

EZen föl jedczet ennehány Re-
gulát magam előtt viselvén,
ugy kezdetté az üdvösséges igaz-
ságról szőlanyi Lutheránus,
vagy Calvinista felebarátommal;
röviden meg-mutatván elsőben-
is, hogy Istennek Szent könyve
a' Biblia mi kezünkben volt elei-
tűl fogva. Mivelhogy magok-is
meg,vallják (a' mint ide aláb
meg-léfszen) hogy a' Négy első
Conciliomokat, Synatokat, Gyű-
léseket, az igaz Sz. Írásnak igaz
magyarázása szerént, vitték vég-
hez a' Papišta Ecclesiá bá akkor é-
lő Püspökök. Es hogy őt száz el-
ső elztendőkig tiltta volt a' Pa-
pišta Vallás. Ezekre nézve-is

D ;

bizo-

bizonyos hogy a' mi Ecclesiánkban volt az igaz Biblia.

LXXII.

AZ Apostolok után, kézről kézre adatot Ecclesiánkban ez oraig a' Biblia. Mind a' Lutheránusok, s' mind a' Calvinisták mitőlünk vették kezekhez; a' mint magok is meg-vallyák, mást sem nevezhettek soha, kitől maradt volna reájok, noha ők azt osztán csak emberi találmányokból, magok akarattyok szerént meg-vesztegették.

A' LUTHERANUSOK ES Calvinisták meg-vesztegették a' Bibliát.

LXXIII.

A' mint hogy imé keveskét ide írok a' fok közzül. mert nem ez a'

ez a' föl-tett szándékom. Midőn Luttortúl kérdeznék miért tette Szent Pál levelébe azt a' szócskát *Sola*. *Hit által igazúl az ember Roman.* 3. oda töldotta *Csak*. Lásd eszt a' ki akarod *Cochlæ*: in *Actis Lutheri anno 1530.* Azt felelte Luttor. Ugy akarom. ugy parancsolom.

LXXIV.

MAsút Szent Pál írja; hogy törvény által vagyon a' bűnnek ősméreti. *Rom. 3. v. 20.* Luttor oda tette: a' törvény által *Csak* a' bűnnek ísméreti vagyon.

LXXV.

SZent Péter 2. Pet. 1. azt mongya: *Szorgalmatoskodgyatok hogy jó cselekedetek által bizonyossá tegyénék a' ti hivatalotokat.* Luttor ki had-

hadgya ezeket a' szókat; a' jó cselekedetek által.

LXXVI.

Calvinus L. 3. c. 14. n. 8. aszt írja, hogy Sz. Péter Aëto: 15. v. 6. aszt tanította, hogy solá fide. Csak Hit által. Az pedig nincsen Sz. Péter szavai között.

LXXVII.

Szent Máté szavaiból. A' vég Vacforáról, Calvinus ki tolta ama két szót: *entm mei, meus* vagyok a' vulgátában. a' Zidoból pedig *mei* olvasztatik.

A' CATHOLICUS TANITO,
foganatosán mutattya hogy se a' Luther; se a' Calvinisták nincsenek igaz Hitben.

LXXVIII.

Meg lévén ez a' fundamentom, hogy vagyok igaz Sz.
irá-

íráfunk, így szollottam. **Ugy** mongya Szent Pál, hogy igaz hit nélkül senki nem üdvözülhet Hebræor. 11. A' Lutheránusok, és Calvinisták nem lévén igaz hitben, nem üdvözülhetnek. Hogy nincsenek igaz hitben, így bizonyítom: Mert ők az Isten szavát nem hiszik. a' mint hogy imé azis nyilvánosság. Az Isten mongya mind maga, s' mind az Evangelisták, Apostolok által, hogy a' Végvacforán. *Ez az én Testem,* a' mely testet mi érettünk valtságúl adot.

LXXIX.

A' Lutheránusok pedig aszt vallyák hogy a' kenyéris, mely mi érettünk a' keresztsán nem adatot, a' Testel edgyűt vagyok. Es a' Calvinisták aszt hiszik, hogy
D s nincs

nincs ott a' Christus valóságos
Teste, hanem csak a' kenyér, mely
jele a' Testnek. Bizonyos hát,
hogy nem hiszik az Isten szavát.
Az Isten szavát nem hívén, az
Istenben nem hisznek; az Isten-
ben nem hívén, igaz hitben nin-
csenek; igaz hitben nem lévén,
nem üdvözülnek.

A' LUTHERANUSOK ES
*Calvinisták mit felelnek, hogy magu-
kat igaz Hitben mutatásák lennyi.*

LXXX.

EZ ellen, mind a' Lutheránusok,
s' mind a' Calvinisták sok csa-
vargásokra szoktak fakadnyi, sok
helyeket a' Szent írásból elő szám-
lálnyi. De azok mind haszonta-
lanok ez iránt, mind csak üdö-
vesztegetés. meg- sem kel enged-
nyi azt; hanem csak kötve kel
őket

őket tartanyi, és é mellől el-nem
mennyi: az Isten mongya, hogy
mi érettünk adatot Teste jelen va-
gyon. Ti pedig azt mongyá-
tok, hogy a' kenyéris-ot vagyon,
vagy csak a' kenyér. Meg- kel
azért vallanotok, hogy nem hi-
szitek az Isten szavát.

LXXXI.

NAgyob világosságnak okáért.
midőn a' fok kiáltás, sápitás,
panasz-közöt, azt mongyák. 'Er-
csed Papista Tanító a' mi mondá-
sunkat. Hallyad az Isten igéjé-
nek magyarázattyát. Mett ugy
értette az Isten a' te tőled elő
számlált igéket, a' mint mi ma-
gyarázzuk. Azért igen-is hisz-
szük az Isten szavát.

A CATHOLICUS TANITO
*minden Hitbéli Versengésnek meg-ron-
 tására-való fundamentomot mutat.*

LXXXII.

IT vagyon már, nem csak ennek az zgy föl-tett kérdésnek s' vil-longásnak vége; hanem minden czikkelyeknek, melyeket mi el-lenünk Pápisták-ellen vallanak, és hisznek a' Lutheránusok, és Calvinisták. Méltó-is egész lé-lekkel s' értelemmel belé bocsat-koznai.

LXXXIII.

Nincs ennél leg-rövideb és álta-lab mód az én itiletem sze-rént, minden ellenünk-való ver-sengéseknek meg-felelésére, és vég képpen meg-rontására, bár akar melyik czikkelyt hozzák elő az Ellenkezők, melyek az úd-völ-

vőiségre szükségeselek, és a' mel-lyekbe velünk ellenkeznek.

LXXXIV.

Nem szabad néktek Lutheránu-sok, és Calvinisták, magya-rázni a' Szent írást; a' mint oda föllyeb ki tetczik Tanítástokból 4. 5. 6. 7dik numerusokból. Ma-gam tanításóból-is nyilvánosság oda föl, mind 26. numerusban, s' mind több helyeken, hogy nincs módotok a' Szent írás magyará-zásában.

LXXXV.

A Keresztény Anyaszentegy-házunknak erős kő sziklája s' fundamentoma, üdvözítő Je-susunk azt mondotta, s' fogat-ta, hogy véle léfzen világ végéig; el-nem fogy azon Ecclesiája. Se

Pogány, se Eretnek, se Pokol-
nak nem árthat. Nagy kötele-
zés; hallyátok, olvaíátok.

LXXXVI.

SZent Maté Evang: 16. részé-
ben. *En-is mondom néked, hogy
te Péter vagy, és é kő szálon fogom
építeni az én Anyaszentegyházo-
mat, és a' pokolkapui érot nem vesznek
rayta.*

LXXXVII.

SZent Pál Eph. 4. a' Mennyei lá-
tot hallot dolgoknak bizony-
sága azt mongya: hogy Isten
némellyeket, páfztorokat, docto-
rokat rendelt, a' Christus testé-
nek épületire, mind addig, még
minnyájan Christus eleibe nem
megyünk, hogy a' páfztorok ál-
tal általmáztatlunk a' hamis tu-
dományok szelétül.

LX.

LXXXVIII.

SZent Maté cap. 28. *'Es imé én
veletek vagytok minden nap világ vé-
gezetig.* Es c. 18. v. 17. *Ha ki vét
valaki ellen. Mond-meg az Anya-
szentegyháznak; ha pedig az Anya-
szentegyházat nem halgattya; legyen
néked mint a' pogány és publikánus.*
'Es c. 23. v. 3. maga Ecclesiajá-
ról szólván Christus U. *Az oká-
ért mind a' miket mondanak néktek,
meg-tarcátok, és meg-cselekedgyetek.*

LXXXIX.

SZent János által c. 16. *Amaz
igazságnak lelke meg-tanít titeket
minden igazságra.* Ugyan azon
Szent Lélekről szól üdvözítőnk
Sz: Jánosnál c. 14. *Es oly aján-
dékot ígér, mely nem csak az A-
postolok idejében tarcson, hanem
halálok után-is meg-maradgyon
min-*

minden időben, a' következően-
dő Ecclesiában. *'Es én kérem az
Atyát, és más vigasztalót ad néktek,
hogy örökké veletek maradjon.*

LXXXX.

Szent Pál 1. Timoth: 3. A' Ti-
motheust így oktatta. *Ha
pedig késem, hogy tudgyad mint kellyen
néked forgolódnok az Isten házában,
mely az élő Isten Anyaszentegy-bá-
za, az igazság oszlópa, és erős tama-
sza. A' Romajakhoz-is így ir-
cap. 10. Mert minden a' ki segé-
ségül hívja az Ur nevét, üdvözülni. hogy
hívják azért segítségül a' kiből nem
hittek? avagy mint bíznak annak, a'
kit nem hallottak? hogy hallanak pedig
predikáló nélkül? hogy predikálnak
pedig ha nem küldetnek?*

LXX.

LXXXI.

Ezen öt numerusban elő szám-
lalt Isten igéit valóban jól meg-
kel-fontolnyi. Mert üdvössé-
günknek veleje abban áll. Azok-
ból azért láttyuk, Elsőben, hogy
a' maga Ecclesiáját az Úy testa-
mentomban oly erős köziklán é-
pitette, hogy Világ végéig meg-
marad, le nem omlik, el-nem vész;
Másodszor, hogy Az mindenkor
látható; abban mindenkor lesz-
nek pásztorok, doctörök. Har-
madszor, hogy hamissat nem ta-
nithat, igazságnak oszlópa, és ve-
zérlője a' Szent Lélek. Negyed-
szer, hogy valamit előnkben ad,
az mind jó, üdvösséges, s' tarto-
zunk el-követnyi azt, arra köte-
lezvén bennünket maga az Isten.
A' mint hogy ezeket mind lát-
tyuk

tyuk s' olvassuk az tőlem elő hozot szent igékből.

XCII.

MAr, minden okos ember így gondolkodhatik. Így látom, hogy én követvén ennek az Ecclesiának rendit, hagyását, magyarázattját, mellyet az Isten vezérel, semmi képpen el-nem vesztethetem az üdvösségnek Uttyát. Elég bátorságban helyhezterem lelkemet, követvén eleitől fogva való sok millio Szent embereket, Szent Atyákat; kik azt hitték a' mit Ez a' Christus U. Ecclesiája, s' az által megis nyerték üdvösségeket. Mert a' Christus megcsalhatatlan fogadásán állottak.

XCIII.

AZ o-testamentomban Isten a' Papokhoz igazította azokat, kik

kik között, valami versengések támadtak. és az Egyházi Pásztorok iteletin meg-kelle állanyiok. Deut. 17. Így rendelte Isten az Uy-testamentomban-is. Es ha Istennek jó volta oly szép rendet tett, az emberek egy más között való veszekedés le-csillapítására, a' mint meg-vagyon írva Math 8. mentül inkább tett oly foganatos rendelést a' Hitben támadot egyenlenségeknek le-izállítására? mellyekből mind nagy botránkok, záfok, s' mind kárhozatos dolgok következnek.

A' CATHOLICUS TANITO világoosan mutattya, hogy csak a' Római Catholica Ecclesia vezet az üdvösségre.

XCIV.

ES így, az Ecclesia minden Hitbéli dolgoknak, veszekedések-

seknek, viszfza vonyáfoknak tö-
kéletes Birója. Minden üdvö-
zöltyi akaró ember bátran kö-
vetheti sententiáját.

XCV.

TUdománya nagy vagy on; nem
ember fejében koholt talál-
mány és bölcsesség. Mivel hogy
az örök bölcsesség Christus Jesus
igérte hogy a' Sz Lélek meg-ta-
nítja minden igazságra. *Az igaz-
ságunk lelke meg-tanít titeket minden
igazságra.* Joan. 16. Adományal,
szép szóval senki meg-nem ke-
rülheti, mert aszt mongya Szent
Pál, hogy *ő az igazság oszlopa* (az
Ecclesia) és erős támasza 1. Tim. 3.
kötelesek vagyunk az ő ítéleti-
hez magunkat alkalmaztatnyi.
Mert arra nézve, ki atta üdvözi-
tőnk a' sentenciát: *ha pedig az A-*

nya-

*nyaszenteg-bárat nem halgattya; lé-
gyen néked mint a' pogány és publica-
nus.* Vagy on módgya benne,
hogy a' viszfzalkodók ügyét meg
halgathassa, a' mint eleit ül fogva
valo experiétia bizonyítja, s' mayd
meg-láttjuk. Nemis szabad az ő
végezését, és sentenciáját senki-
nek más forumra vinni. mert
pogánynak mongya az olyat üd-
vözítőnk.

XCVI.

EZekből, az igazságot szerető
ember láttya, hogy ez 'Eg a-
lat nincsen bizonyosab, bátorsá-
gossab mód, minden Hitbéli ver-
sengéseknek le-fzállítására, mint
a' mi Papista Romai Ecclesiánk-
ban. Melyben, ha Hitről táma-
dot kérdések vannak; vagy ma-
gárol az Ecclesiáról ered viszfza
vonyás.

vonyás. Az ollyat, a' Szent írásból avagy Traditio által vet Isten szavából, mint bizonyos Törvényből, Regulából, Normából szokta véghez vinni. Mert ugyan-is, a' Szent írás, az Istennek ki adot Törvénye; melyhez kel magat mindé keresztény embernek szabnyi. de annak a' Törvénynek igaz értelmét oly Birónak kel ki mondanyi, a' kinek az Isten adot authoritást, a' mint imide föllyeb csak most meg-irtá.

A' ROMAI CATHOLICA Ecclesia Igaz Biro mindenkor, minden Hitbéli dolgoknak el-igazítására.

XC VII.

A Szt-is pedig a' Szent Írás mutatya-meg, mellyik legyen az igaz Biro, és Ecclesia; a' mint a' jó próba-kő szokta meg-ismertényi

tetnyi az finum aranyot. Midőn a' Világi dolgokban versengések támadnak, és az írot Articulusnak értelmén meg nem egygyezhetnek a' törvény tudók, és az akkori birák; az Ország Gyűlésére szokták vinni igazán való meg-magyarázásnak okáért; a' hol az Ország a' Királlyal végső Sentiatiát mond, és azon minden embernek meg-kell állanyi. Es ha ez a' mód nem volna, soha vége nem szakakadna a' veszekedéseknek, untalan háborúsággal forrana az Ország.

XC VIII.

UGya' hit dolgában; ha valami kérdés, avagy ellenkezés esik, s' meg nem egygyezhetnek magok közöt, noha mind a' két fél a' Szent Írással bizonyít, minde-
 nik

nik így féltelven : én jól értem a' Sz. Írást ; én-is jól értem , én el nem állok a' Sz. Írás mellől , te ahhoz nem tartod magadat ; én nem , hanem inkább te. Ennek így soha vége nem volna ; kihez kel hát mennyi , hogy igazán ítélvén csendeséget szörözöns' ne csalljon Lelki veszedelemben járó dologban ?

XCIX.

Imé kézen fogva vezet az Istennek tanítása, módván hogy a' Papokhoz és Biróhoz meny , és az Úrtörvénye szerént meg-tanítanak , és kövesd az ő ítéleteket. Moyses ötödik könyvének 17. dik részében. Bizonyára az Újtestamentomban-is , a' hoz kel mennyi , a' kiről Isten bizonyossá tett Szent ígéretivel , hogy a' Szent

Szent Lélek vezérléséből , minden igazságra viszen. Az pedig az Ecclesia ; az igazság oszlopa , és erős támasza. 1. Timo. 3.

C.

Nézd igaz szemmel , és csendes lélekkel , ha nem ilyen módot követtek-e ell az eldödi Ecclesiában ? világossan bizonyítja Sz. Pál , hogy őszve gyűlvén az Ecclesia meg-ítelte azokat , kik mágok retczését futtatták balra tértek. Egybe gyűlvén ti , és az én lelkem , a' mi Urunk Jézusnak hatalmával , az ilyen embert a' Sátannak adnyi. 1. Cor. 5. Es ugyan ott Sz. Pál így szól : nem azokat ítélitek ti , a' kik ben vannak ? vessétek ki a' gonoszt közszéletek. Imé az Ecclesia téfszen ítéletet az egyenellenségekben.

CI.

Még nyilvánban terjeszti ki ennek valóságát, e' következendő Apostolok cselekedete. Az ugyan meg-tért körösfvények közöt nagy kérdés támadá; ha a' pogányságot el-hagyot keresztényeket környül kellé metélnyi. Ezt magok a' keresztények el nem igazították, hanem Jérusálemben gyűltenek, és a' Szent Írást, közönséges egy értelemmel meg-magyarázván, ki mondák a' Sententiát, hogy az ollyakat nem kell környül metélnyi. Az Ecclesiának Feje Szent Péter így szólla: *most azért mit kísértitek az Istent, hogy a' tanítványok nyakára igát tegyetek, melyet sem az atyáink, sem mi el nem viselhettünk.* Actor. 15.

CII.

CII.

Egy nyomban jártak az Apostolok mindenkor. Mert az ő Conciliumok vagy Gyűlekezetek arra oktatót minket, hogy az Ecclesia Biró, annak ítéletin- kel meg-állanunk. Szent Pált, és Sz. Barnabást Antiochiában küldék ki-hirdetni, a' mit az Apostolok Gyűlekezete végezet. *Mert teiczet a' Sz. Léleknek, és nekünk, hogy semmi több terhet reátok ne rakjunk, hanem ez szükségeseket, hogy meg-tartoztatásotok magatokat a' bálványoknak áldozattaktól, és a' foytottól, és a' parázناسagtól, melyektől meg-örizvén magatokat, jól cselekesztek.* Act. 15.

CIII.

Hogy pedig azt, az akkorbéli Ecclesia végezte, bizonyos.
E 2 mert

mert ugyan Aétor. 21. meg-va-
gyon. *Azók felől pedig a' kik hitte-
nek a' pogányok-közül, mi irtunk, ilél-
vén hogy meg-tartoztassák magokat a'
bárványoknak áldozattaként, és a' vér-
től, és a' foytottól, és a' parázناسág-
tól.*

CIV.

AZ Apostolok után-is, a' kerefsz-
tényi Anyaszentegyházunk-
ban, mindenkor ez a' szép Iste-
nes szokás volt. A' mint hogy
csak hamar 198. esztendőben il-
lyen versengés támad: ha a' Huf-
vétnapot, az első holnapnak ti-
zennegyedik napján kellé meg-
ülneni, avagy hogy Vasárnap,
a' mint most követtyük-ell? Sok
veszekedés-után, azokat a' Ti-
zen-negyedik naposokat kárhoz-
tatá az Ecclesia. Victor Pápa
alat.

alat. Ugy iria Eusebius L. 5.
Hist. Eccles. c. 22.

CV.

NOvatianus Eretnek aszt tanitá,
hogy a' kik a' meg-kerefsztel-
kedés-után vétekben esnek, a'
bűnöktől meg nem oldoztathat-
nak. Mely Eretnekségért, Cor-
nelius Pápa-alat 225. esztendő-
ben, az Ecclesia kárhoztatá No-
vatiánust. Baronius iria azon
esztendő-béli acták közöt.

CVI.

SAbellius Eretnek aszt tanitá;
hogy az egy Isten nem három
személyében, hanem csak egy; lé-
vén három tisztí annak az egy
Isteni személynek: Teremtésnek.
Meg-váltásnak, Meg-szentelés-
nek. Ezen Eretnekséget kár-
hoz-

hoztatta az Ecclesia Sylvester Pápa alatt 319. ész: Baronius bizonyítja.

CVII.

Paulus Samosatenus azt tanítá; hogy a' Christus csak csupa olyan ember, mint mi vagyunk. Azért kárhoztatá az Ecclesia Dionysius Pápa alatt 266. ész: Euseb. L. 7. c. 27.

CVIII.

Arius azt tanítá, hogy az Atya Isten igéje Christus Urunk, nem öröktől fogva való, hanem időben teremttette semmiből az Isten; és külön természetű az Atya Istentől. Ezen Eretnekséget kárhoztatá az Ecclesia Sylvester Pápa alatt 325. ész: Alexander Püspök két leveleiből, egygyik Socrates köny.

könyvében L. 1. c. 3. a' másik, Theodoretusnál L. 1. c. 4.

CIX.

Nestorius azt tanítá; hogy a' Christusban a' mint hogy két természet vagyon, Isteni és Embéri: úgy két személy is vagyon Christusban. Az Ecclesia kárhoztatá Caelestinus Pápa alatt 454. ész: Es az előt Cyrillus alatt 431. ész: Baronius.

CX.

Eutichest, Dioscorust, Macharius Antiochenus Patriáráhát, Cyrus Alexandrinust, Sergius Constantinopolitanust, Macedonianusokat, Marcionistákat, Pelagiust, Caelestiust. Sok több Eretnekeket, mind a' mi keresztyén

Anyaszentegy - házunk kárhoztatot. Nagy bőven le-iriák aszt, Nevezetes Doctörök. Tomi Conciliorum Generalium, Bosius de Signis Ecclesiæ, Gaulterus, Belarminus, Pázmány, Becanus, Baronius, és többek. Ezek most kezemenél voltak.

MIND AZ APOSTOLOK, s' mind az utan-való, s' mostaniak idejében; az Ecclesia (mely a' Catholicusoké) igazitot el minden versengést. Magok-is meg-engedik a' Lutheranusok és Calvinisták.

CXI.

EZekből nyilván látnyi, hogy mind az Apostolok idejében, s' mind az után, és mostan-is, csak az Egy keresztény Anyaszentegy-ház, mint igaz Bíró, gyomlallya ki az Eretnekségeket, és az

és az Hit dolgában támodot versengéseket tülkapitrya le.

CXII.

ESzt magok-is, a' Lutheranusok, és Calvinisták meg-vallyák, hogy Novatiánus, Sabellius, Samofatenus, Arius, Nestorius, Eutyches, Dioscorus, Monotheliták, Macedonianusok, Donatisták, Pelagianusok, mint Eretnekek helyessen és érdemeffen átkoztattak, s' kárhoztattak. Aszt pedig a' Catholica Romai Ecclesia vitte végben.

CXIII.

ERre nézve, a' régi Szent atyákat, Püspököket, az első négy Conciliomokat vagy Synatokat, Gyűléseket igen nagyra böcsüllik a' Lutheranusok és Calvinisták.

sták. A' Lutheranusok köny-
veiben, Liber Concord: arti: 21.
Logi-Alog. c. 2. §. 1. Ezek van-
nak. *Hac ferè summa est Doctrina
apud nos, in qua cerni potest, nihil in-
esse quod diserepet à scripturis, vel ab
Ecclesia Catholica vel ab Ecclesia Ro-
mana. Ecclesia apud nos de nullo ar-
ticulo fidei dissentiunt ab Ecclesia Ca-
tholica.* Meg-vallya Luttor, Me-
lanthon, és több Lutheranus Do-
ktorok abban az Augusztai Con-
fessióban, hogy ők el-nem szakad-
nak a' régi Romai Ecclesiától,

CXIV.

A. Tarczali, és Tordai Magyar-
Országai Synatokban, egyen-
lő akaratból végeztetett Calvinista
Vallásnak summáját ki nyomtat-
ták Patakon 1655. estendőben,
Annak a' Confessiójának avagy
könyv.

könyvnek mingyárt az elein a'
négy első Papiستا Gyülekezetek-
nek Vallás tételét föl-tették; és
égig magasztallák; és a' Niceai
Gyűlésünk Vallás-tételének vé-
gin, im ezeket irták-le.

CXV.

EZ az leg első közönséges Synatnak
Hitiről-való vallása, melyet gyű-
zőt vőlt amax kegyes Constantinus Csá-
szár Nicea Városában, Christus szüle-
tése után 324. esztendőben, Arrius
és annak felekezeti ellen, kik a' mi
Urunk JESUS Christusnak Istenségét
tagatták; és őszve gyülekeztek-vőlt az
'Eg alatt lévő minden nemzetek között.
Püspökök és tudóssab emberek, három
száz tizen-nyolczan. kik az Hitiről
való Vallást meg-egyezet értelemmel irtá-
ták. Mellyel az régi hit Vallását,
E 6 nagy

nagy szükségűl kényszerítettvén, az
Szent írásból megvilágosították.

Eszet több közönséges Synatok is kö-
vették. mint az Constantinapoli Gra-
tianus Császár alatt, Urunk 384. dik
esztendejében. Annak utánna az
Ephesumi 424. dikben. Oszmán a Chal-
cedoni 454. dikben.

CXVI.

Calvinus János is L. 4. c. 9. n. 1.

*Vetusta Concilia veneror ex animo;
suosq; in honore apud omnes esse cupio.*
'Es n. 8. *Priscas illas Synodos Nica-
nam, Constantinopolitanam, Ephesi-
nam primam, Chalcedonensem; & si-
miles; qua consutandis erroribus ha-
bita sunt, libenter amplectimur ut Sa-
cro. Sanctus, quantum attinet ad fidei
dogmata. Nihil enim continent, quā
puram & nativam Scripturarum in-
terpretationem.* Vallást tézzen Cal-
vinus,

vinus, hogy a' régi Synatokat
tiszteli, s' azt akarja hogy má-
fok is miányán megböcsüllyék.
'Es hogy a' négy első Synatinkat
és azokhoz hasonlókat, mellyek
az Eretnekségek meg-tzáfolására
rendeltettek, mint Sz. gyülekeze-
teket ő be-veszi. mert azok csak
tisztá magyarázattyát foglallyák
magokban a' Szent írásnak.

CXVII.

Ezekhez-való, a' mit másut ír
Calvinus János. L. 1. c. 11.
n. 13. *Quingentis circiter annis flore-
bat Religio, & sincerior doctrina vi-
gebat. Ott száz esztendőig vi-
rágzott a' Religionk vallásunk, és
a' tiszta tanítás erejében
völt.*

A CATHOLICUS TANITO

*Világossan mutatta az üdvösség
utját.*

CXVIII.

A' Ki Istennek tartya lelkét, és szorgalmatos lelke üdvösségének keresésében; szálljon szívébe, s' ezeket jól fontollya-meg. mert bizony nem tréfa a' lelki veszedelem. Nincsen bizonyosab, és bátorságosab ki gondolható Mód, út, Régula az üdvösséges Hitnek föl-találására, mint a' Pápista Catholicusoknál.

CXIX.

Mert nem Emberi találmányon járunk. Nem magunk tetkezését követtyük. hanem az Isten szavának engedvén, oly Bíró-t ösmérünk és halgatunk, a'

JESUS

JESUS igaz Ecclesiáját; mely az igazságnak ofzlopa. melynek mindenkor győzhetetlen megmaradást ígért az Isten. mely meg nem csalhat; mert lehetetlen hogy az Isten igazat ne mongyon, s' ő szent fölsége parancsolta, hogy szavát fogadgyuk ezen szent Ecclesiájának. A' mint hogy ezek mind föl vannak téve oda föllyeb 86. numerustúl, 91 dik numerusig, a' Szent írásból.

CXX.

Imé magok-is a' Lutheránusok, és Cálvinisták meg-vallyák, s' meg-engedik; hogy az első Catholica Pápista Gyülekezetink, Isteneffek jók voltak; és hogy őtt száz első esztendőök folytában Christ⁹ születése és tanítása után, a' mi Catholica Ecclesiánkban, mindenek Isten szerént voltak.

CXXI.

HA azért az ő ítéletek szerént-is a' mi Ecclesiánk épségben volt annyi sok ideig; bizonyos, hogy most-is igaz és Istenes a' mi Ecclesiánk. Mert a' mely igazságnak Szent lelke hordozta, tanította, vezérlette annyi sok száz esztendőök forgásában: azon Sz. Lélek vagyon most-is a' mi Ecclesiánkal, s' Világ végéig-is megmarad, mert lehetetlen hogy minket megcsálljon a' mi Istennünk; a' ki azt fogatta hogy a' Pokol kapuja győzedelmet nem véizen az ő szent Ecclesiáján.

CXXII.

A Világot föl járjuk-is; minden könyveket föl-forgassunk-is bár. sohut föl nem talállyuk; hanem csaka a' mi Papista Ecclesiánkban;

ban, hogy eleitől fogva, mind Apostolok idejében, s' mind az után, a' mint eszt meg-látánk századik numerustól száz tizenharmadik numerusig, a' mi Vallásunkban volt s' vagyon Vezérlő Szent Lélek, minden Eretkeség-k, és Vissza-vonyások ki gyomlálására, és le-tillapítására.

CXXIII.

NE tántorogjál hát, ne bolyongy akar ki légy. Ne alics többet magadnak, hogy sem az Ecclesiánkban lévő (kiket fogadása szerént a' Sz. Lélek vezérel) sok böcs, Istenes életű Embereknek. Ne böcsöld nagyobra Predikátoridnak clak magok fejében formált, öntöt, és koholt találmányokat és más magyarázotyokat, a' fölséges Isten mondásánál

sánál. Mind magad, mind Predikátorid, s' mind a' te Ecclesiád meg-csalatközhattok, láttuk is ezeket oda föllyeb 24. numerustúl fogva. De a' Christus Ecclesiája, se az Isten meg nem csalattathatnak.

CXXIV.

Itélet napján, így felelhetcz Istenednek. Főlséges Isten, igaz Biró! arra tanétottál méltatlan voltomra, hogy üdvösségem Uttyát keressém; az az; az igaz Hitet. hogy azt föl talállyam, ilyen Regulát adál előmben, hogy az Te Szent Ecclesiádat halgassám, parancsolattyának engedgyek; és hogy abban bátorságos lehessék, azon Ecclesiádnak hatalmas, igaz bölcs Mestert, Vezért, Királyt rendelél, a' tellyes Szent-Három-

Háromságból az harmadik személyt. Azt is meg-mondád, hogy azon a' te Ecclesiádon semminémű erő, még a' pokol kapuja is erőt nem veszzen. Engettem kegyes tanítáodnak. Parancsolatot bé-tellyesítettem.

LEGROVIDEBMODA
Luth: és Calvinistákkal hasznosan beszéllelyi. Így az egész mostani Tanítájnak summája is föl-tétezik.

CXXV.

Meg-vallom, sokat törtem fejemet, minémű módot találhatnék leg-rövidebbet, s' leg-fogantatósabbat arra, hogy az el-lenkezőket az igaz Ultra hozhatnám. De ennél jobbat nem láthattam.

CXXVI.

Mert, ha csak közönségeffen tészen föl az ember oly kérdést,

déft , melyben ellenkeznek velünk a' Lutheránusok , és Calvinisták , ifzonyú tágos mezőn nyargalnak mingyárt , csak a' fok szó , Szent- Irás béli igéknek magok elméje szerént való fok magyarázások. fok felé ki-kapások haszontalan kiáltások.

CXXVII.

PEldának okáért , ha kérded.

Mért hiszitek hogy nincsen a' Christus teste valóságosan a' Vég- vacsorában ? avagy , hogy csak kettő vagy három a' Sacramentom ? Mennyi fok factargásokkal , emberi okoskodásokkal , elme futtatással , a' Szent Írásnak idegen hamis értelmével felelgetnek. Mayd az egész Bibliát benyargallyák elméjekkel , s' nyelvekkel.

CX.

CXXVIII.

DE ha ily kicsiny korlatban szorította az ember , a' mint elein ezen könyvecskének meg- vagyyon ; hamaráb meg- győzheti , s' az igazságot el- hitettetheti. Sőt , még a' gyengébb elméjűjek , és kisded Catholicusok- is , értelmesebben szólhatnak akár mőly tudós Lutheránussal , vagy Calvinistával , így ; s' ez léfzen Rövid Summája eddig- való tanításomnak.

CXXIX.

PApista. Bőcsületes Uram. Ugy tanultam , hogy igaz Hit- nélkül senki sem üdvözülhet. A' Bibliában- is föl találhatnyi aszt , s' ezen könyvecskében- is meg- vagyon írva.

CX.

Lutheranus , vagy Calvinista.
En-is ugy hiszem. De hon-
nan tudod mellyik legyen az igaz
Hit?

CXXXI.

Papista. A' kik hisznek az Isten-
ben, azok vannak igaz hitben.

CXXXII.

Luth. Calvin. En-is hiszek az
Istenben, vagyok tehát igaz
hitben.

CXXXIII.

Papista. Nem hiszen kegyelmed
az Istenben. mert az Isten sza-
vát nem hiszi.

CXXXIV.

Luth. Calvin : Ne mond azt Jó
fiam mert én hiszem az Isten
szavát.

CX-

Papista. Az Isten azt mongya :
mind Szent Pálnál , 1. Cor. 11.
mind más helyeken. *Vegyetek egyé-
tek, ez az én Testem, mely ti éret-
etek adatik.* kegyelmed pedig-
Lutheránus Uram , azt hiszi ,
hogy kenyér-is vagyott ott ed-
gyütt a' Christus Testével. A'
kereszt-fán mi-érettünk nem ada-
tot kenyér, hanem csak éppen
maga a' Christus Teste. kegyel-
med Calvinista Uram azt hiszi,
hogy a' kenyér csak jele a' Chri-
stus Testének, és nincs ott jelen
valóságos Teste. Bizonyos azért
hogy az Isten szavát kegyelmed
nem hiszi.

CXXXVI.

Luth : Calvin : Mert te kis dea-
kocská nem érted azt, A'Sz.
írás.

írásnak más helyeit-is meg-kel
vizsgáljni. Nézd amot az igé-
ket, lásd itt-is a' Biblia szavait.
ezeket egygyűvé kel békéltetni,
s' így magyarázni. Ugy osztán
nem fogod te-is mondani, hogy
nem azt mongya az Isten, a' mit
én hiszek.

CXXXVII.

PApista. 'En kegyelmedet arra
a' széles határra nem bocsá-
tom. Nem-is szabad kegyelmed-
nek elmeiével oly messze futni.
Mert kegyelmed vallása szerént,
nem székség a' Sz. írást magya-
rázni. Minden valami az üd-
vóségre nézendő, világossan, fé-
nyessen, egészíszén meg-vagyon
írva a' Bibliában. a' mint oda föl
ez könyvecskében látni.

CX-

CXXXVIII.

NEm lévén azért világossan a'
Szent írásban az, a' mit ke-
gyelmed magyaráz; mert se én,
se nálomnál szemesebb azt ott
nem láttuk, bizonyos hogy ke-
gyelmed mást hiszen, s' nem az
Isten szavát. Mert az Isten sza-
va ott vagyon; *Vegyétek egyétek, ez
az én testem, mely ti érettetek adatik.*
Azt pedig kegyelmed nem hiszi.

CXXXIX.

ASzt-is meg-tanultam én, hogy
a' Sz. írás bővíje csak olyan
mint a' Test; de annak igaz értel-
me olyan mint az éleveníő lé-
lek. Azért-is mongya Sz. Pál,
hogy *a' bőví meg-öl, a' lélek pedig
meg-elevenít.* 2. Cor. 3. 'Es így,
bizonyos, hogy ha nem járunk
a' Sz. írásnak igaz magyarázat-
F tyán,

főrétségben és veszedelemben vagyunk. Kegyelmednek pedig semmi módgya nincsen abban, hogy a' Sz. írást igazán magyarázhassa; nem-is követheti senki bátran a' kegyelmed értelmét.

CXXXX.

Luther: Calvin: Hát csak a' Pá-pistáknak vagyon módgyok a' Szent írás igazán magyarázat-tyában?

CXXXXI.

Papista. Igen-is csak azoknak.

Mert ha csak magányos emberek magyarázattyának hinne valaki (Lelki nagy dolgokról vagyon a' szó) veszedelemre vetné magát. Mert nem volna bizonyos benne, ha igazat mondé

aza

aza magyarázó ember, lásd 22dik numerustól, 39dik numerusig.

CXXXXXII.

Luther: Calvin: Mert az Istennek belső sugalló lelke tanít minket; s' azért el-hihetnyi hogy mi igazán magyarázunk.

CXXXXXIII.

Papista. Hol vagyon az meg jelentve a' Szent írásban, hogy kegyelmedben, vagy másban volna a' Szent Lélek? kegyelmetek Vallása tartya; semmit sem kelhinnyi valami nincsen a' Sz. írásban. Erről elég vagyon ez könyvecskében.

CXXXXXIV.

Tudnyi való az-is, hogy sokan mongyák magok felől, hogy

F 2

a' Sz.

a' Szent Lélek fugallásából magyarázzák a'Szent írást, azonban kegyelmetek is olyan magyarázatokat kárhozatosaknak tart. Arius, hogy Christus Urunknak az Atyával való egyenlő Istenségét el-rontaná; im ezek a' Szent János szavait: *'En és az én Atyám egygyek vagyunk*, cap. 10. Amaz ugyan Szent János szavaihoz véte: *kérlek Atyám, hogy minnyájan egygyek legyenek, mint Te Atya én bennem, és én Te benned*. c. 17.

CXXXXV.

IGy cselekedtek a' több Eretnekek-is; kik mind azt mondoták, hogy jól magyarázzák a' Szent írást, és hogy őket belől a' Szent Lélek oktattyá. Azonban kárhozatos dolgokat tanítottak.

tottak; a' minthogy kegyelmed maga-is meg-vallya.

CXXXXVI.

LUther: Calvin: Ugy, de mi nem csak magunk tetczésén állunk-meg hanem a' mi Ecclesiáknak tudos Doctorival egygyezünk a' Szent írás magyarázattyában.

CXXXXVII.

PApista. Az-is igen bizontalan. Mert az síncs a' Szent írásban meg-jelentve, hogy azok igaz értelmét mongyák a' Szent írásnak. Nem-kel pedig semmit hinnyi valami nincs a' Szent írásban, kegyelmetek ugy vallya.

CXXXVIII.

Sőt kegyelmed Vallása az-is,
 hogy az egész Ecclesia-is té-
 velygésbe eshetik, és meg-csa-
 latkozhatnak. Nincs hát semmi
 mógya kegyelmednek a' Szent
 Írás magyarázásában. Es így
 bizonyos, hogy kegyelmed nincs
 igaz Hitben. Mert nem hiszen
 az Isten szavának, és az Isten-
 ben.

CXXXIX.

Luther. Calvin. Hát kik tud-
 gyák a' Szent Írás igaz értel-
 mét elő adnyi? kinél kell azt
 keresnyi?

CL.

Papista. En bezzeg ném tudom
 magyaráznai böcsületes Uram,
 se más

se más közönséges ember a' mi
 Ecclesiánkban-is. Mert azt nem
 mi-ránk bizta az Isten. Hanem
 a' mi közönséges körösfvény
 Anyaszentegy-házunkban talál-
 lya azt föl, valaki üdvözülnei
 akar.

CLI.

Mert, a' mi édes Istenünk azt
 monta. Hogy az ő Eccle-
 siáján a' pokol kapuja erőt nem
 veszzen. Hogy Pásztorokat, Do-
 ktorokat rendelt, kik Világ vé-
 géig tanácsák s oktatásák a' hive-
 ket. Hogy az igazságnak Lel-
 két attá az ő Ecclesiájának, a' ki
 mindenkor vezérellye a' hiveket
 minden igazságra, és untalan
 velünk maradgyon. Hogy azon
 Ecclesiája, az igazságnak oszlo-
 pa, és erős támasza. Hogy a'

ki nem halgattya, pogány, publikánus légyen. Hogy mindent meg-tarclunk valamit mond,

CLII.

Luther. Calvin. Ugy de nem olyan a' Papisták Ecclesiája, a' minéműről te szóllasz.

CLIII.

Papista. Igen-is olyan, s' ugyan a' mi Ecclesiánk az. Mert csak mi vallyuk mind azokat, a' melyeket elő számláltam. Hisz-szük Istenünknek azon Igéit s'-azért vagyunk bátorságojlan lelkünk csendességével. Mert tudós, bölcs, igaz, hatalmas az a' mi Ecclesiánk. az Isten tudománya, bölcsességé, igazsága, hatalmása lévén vele, soha el nem fogy, soha senkit meg nem csál,

csál, mindenkor győzedelmes lesz, vízfza-yonyások s' Ereknekségek ellen.

CLIV.

Luth. Calvin. Ugy, de ha a' Ti Ecclesiátok-is el-tévelyedet valaha? ha hamis Sententiát talált mondanyi? abban sem volna ugy bátorság.

CLV.

Papista. Lehetetlen volt az. Mert lehetetlen hogy az Isten hazudgyon. Az Isten fogatta, hogy igazságnak oszlópa. hogy a' Szent Lélek fogja mindenkor igazgatnyi. Es bátor ugyan fok disputációk, villongások legyenek a' tudós emberek-közöt, az szabad. de azzal, az Hitünk tzikkelei ellen semmit sem tanítanak;

E s mert

mert úgy mingyárt mint az Eretneket ki átkozná a' mi Ecclesiánk, mint régen Ariust, Manichæust, s' mas Eretnekeket.

*A' CATHOLICUS TANITO-
bè-fejezi Oktatását ; és szép módot
mutat foganatossan disputálni.*

CLVI.

Már én magam, így fejezem-bé ezen Tanításomat. Nincsen olyan ki-gondolható, üdvösségre szükséges Vallás-béliartículus, tikkely ; melyről ha szó vagy kérdés támad a' Pápisták, Lutheránusok, Calvinisták -közöt ; hogy erre az tőlem föl tett fundamentomra ne szorittathatnék. Azért leg-általab modnak tartom minden Versengésnek vége szakasztására.

CL-

CLVII.

AM bár próbállya-meg akar kis. Es tegye föl a' Lutheránus vagy Calvinistaigy : Te Pápista mért hiszed, hogy az Isten parancsolatgyát az Isten kegyelmével bé-tellyesítheti az ember? nem jó aszt hinnyi.

CLVIII.

FEllelye a' Pápista. Mert a' Szent Irásban vagyon sok helyeken ; ha az Isten országában akaréz mennyi, tarcsd-meg a' parancsolatokat.

CLIX.

Lutheranus, Calvinista. Ugy de másut más vagyon írva ; őszve vervén azért és jól megmagyarázván a' Szent Írást, ugy kel érteni, az mint én Vallom.

F 6

CL-

Papista. Halládé barátom. Rosz kárhozatos a' Te magyarázód; nincs módod benne, látád oda föllyeb. A' te Ecclesiadat nem a' Szent lélek vezérli. Tévelyeghet. Nem igazságnak oszlopa. Az ördög meg-győzheti. Eleitől fogva való Versengéseket, Hitbéli Viszszavonyásokat nem a' Te Ecclesiád igazított ell. Sőt Bibliátok sincsen a' mint már látruk; 'Es a' mint hogy azt túllunk vettétek, annak igaz értelmét-is mi túllunk szükség vettétek.

CLXI.

Ezen feleletb, mindenkor mint erős kő-sziklán úgy kel megállani a' Pápistának. Tovább nem kel bocsátani az Ellenkezőt,

zót, akar mennyi sok Igéit hozza-is elő a' Szent írásnak.

CLXII.

Luther: Calvin: Hol vagy a' Szent írásban, hogy Pénteken, Szombaton bótöllyetek, hogy hét Sacramentom vagy? és több afféle.

CLXIII.

Hol vagy a' Szent Írásban, így felel a' Pápista, hogy a' Te Bibliád igaz Biblia? hogy Vasárnapot s' nem Szombatot köllenni? hogy véreft és főytott ehettek? és több afféle. A' mint hogy azokat a' mi Ecclesiánktól vettétek. másomnan nem-is vehettétek; úgy amazo-

kat-is a' mi Anyaszentegy-házunkról tanuljátok-meg.

CLXIV.

Luther: Calvin: Ugy de a' Ti Ecclesiátok nem jól magyarázza a' Szent írás helyeit; a' honnan ki hozza, hogy Pénteken, Szombaton bötöllyi kel, és hogy hét a' Sacramentom.

CLXV.

Papista. Ha jó magyarázásnak tartod Szombat állése helyet a' Vasárnapot, és a' foytotnak s' vérefnek meg-ételét; amazokat-is jónak tarcsátok. Azonban, hazuttold-meg az Istent; a' ki azt fogatta, hogy az ő Ecclesiája hamissat nem taníthat. Ugy már a' Szent lelket-is, a' ki min-

minden igazságra vezérli mindenkor az Ecclesiát, meg-hazuttolnád.

CLXVI.

HA még-is azt mondanák a' Lutheránusok, vagy Calvinisták mi ellenünk: A' Szent írásnak sok tzikkelyeit roszszúl magyarázzák a' Pápák, a' Papista Doctorok-is. hát nem igaz az ő Ecclesiájok.

CLXVII.

Papista. Ha nem Hitbéli tzikkelyek, had disputallyanak. Ha azok, lehetetlen hogy roszszul magyarázzák. Mert a' Sz. Lélek vezérli őket. Látható Ecclesiáját, mely Főbül és Tagokból álló, úgy rendelte Isten, hogy

hogy mindenkor meg-marad-
gyon úgy, a' mint ő sz. fölsége
rendelte. 'Epségben, Igazság-
ban, Erősségben, Láthatóság-
ban, Szentségben, Egy érte-
lemben.

CLXVIII.

SUMMA SUMMARUM. Egy szó-
val. soha tovább ennél nem
mehettek. Nehéz-is az őszton
ellen ragódozni. Nem-is csu-
da; mert a' ki a' kő-sziklában
ütködik, meg-romlik. Eleitül
fogva minden őstromlási, az in-
cselkedő gonosz Sátánnak, a' ki
a' lelkeket kárhozatra vonnya,
a' fok szakadásokkal, és Eret-
nekségekkel, ebben a' meg-moz-
dúlhatatlanul győzhetetlen kő-
szálban, JESUS Christus Eccle-
siájá-

siájában, rontotta igyekezetit,
szándékát, s' tehetségét.

CLXIX.

ÍDe siesfetek azért, édes Ha-
zamnak Lakosi minnyájan. It
isméritek-meg, tisztelitek, és
szolgályátok az igaz Istent. Ugy
mond Szent János által; *Qui no-
vit DEUM, audit nos.* 1. Joan. 4.
A' ki isméri az Istent, halgat minket.
Qui non est ex DEO, non audit nos.
A' ki nincs az Istentől, nem halgat
minket. In hoc cognoscimus Spiritum
veritatis, & spiritum erroris. Erről
ismerjük meg az igazságnak lelkét,
és a' tévelygésnek lelkét. Imé mi-
ként igazit Istent az ő Ecclesiá-
jára; a' hol az igaz Istennek isme-
reti után, az egy igaz üdvözítő
Hitet föl-talállyuk, a' régi Ma-
gya-

gyarok szép Hitbéli egygyesé-
get, s' az után az örök üdvössé-
get, melyet adgyon-meg min-
nyájunknak az egygyesé-
gnek Istene. Amen.

V E G E.

Inches

Centimetres

TIFFEN® Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue

Cyan

Green

Yellow

Red

Magenta

White

3/Color

Black

X 126 X

gyarok szép Hitbéli egygye-
sége, s' az után az örök üdvös-
sége, melyet adgyon-meg min-
nyájunknak az egygye-
ségnek Istene. Amen.

V E G E.

